

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALITA NA ÚZEMÍ OKRESU DOMAŽLICE
A JEJÍ SOUVISLOST SE SOCIÁLNÍM
VYLOUČENÍM**

Autor práce: Jana Lapšanská, DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: JUDr. Květuše Kondrysová
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jana Lapšanská, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Kriminalita na území okresu Domažlice a její souvislost se sociálním vyloučením

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Crime in the territory of the Domažlice district and its connection with social exclusion

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): JUDr. Květuše Kondrysová

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2019

CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

Cílem práce je porovnat množství vybraných typů přestupků a trestných činů za období let 2010 - 2019 v určených obcích. V Plzeňském kraji, který je pro získání dat v rámci výzkumu nejlépe dostupným, bylo nejvíce sociálně vyloučených lokalit identifikováno na území okresu Domažlice. Pro validitu zkoumaných dat byly vybrány tři obce, v jejichž teritoriu se nachází sociálně vyloučená lokalita a kde je zároveň sociálním vyloučením ohroženo více než 20 % z celkového počtu obyvatel obce. Ty budou porovnány s dalšími třemi obcemi se srovnatelným počtem obyvatel, na jejichž území se sociálně vyloučená lokalita nenachází. Cílem empirické části výzkumu je pak zjištění subjektivních pocitů obyvatel o bezpečnosti v obci, jejich zkušenosti s obyvateli sociálně vyloučené lokality, výskyt dalších sociálně nežádoucích jevů a latentní kriminality v obci. Dále pak zjištění užitých programů prevence kriminality v obci a zhodnocení jejich dosavadní úspěšnosti.

Student: Jana Lapšanská, DiS.	25. 10. 2019 datum	<i>Lapš.</i> podpis
Vedoucí práce: JUDr. Květuše Kondrysová	12. 10. 2019 datum	<i>J. Kondrysová</i> podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	23. 11. 19 datum	<i>R. Svatoš</i> podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	25. 11. 19 datum	<i>R. Ferebauerová</i> podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	2. 12. 2019 datum	<i>J. Dušek</i> podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce JUDr. Květuši Kondrysové za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

LAPŠANSKÁ, J. *Kriminalita na území okresu Domažlice a její souvislost se sociálním vyloučením : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. 62 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Květuše Kondrysová.

Klíčová slova: sociální vyloučení, sociálně vyloučená lokalita, kriminalita, chudoba, občanské soužití

Tato bakalářská práce se zabývá souvislostí mezi sociálním vyloučením a zvýšeným výskytem sociálně patologických jevů v místech, ve kterých se nachází sociálně vyloučená lokalita. Definuje pojmy sociální vyloučení a sociálně vyloučená lokalita, popisuje jejich vznik a život v sociálním vyloučení. Dále pak práce popisuje příčiny kriminality v návaznosti na extrémní chudobu.

Praktická část obsahuje analýzu výsledků kvantitativních dat nápadu trestné činnosti ve vybraných obcích. Cílem této analýzy je zjištění skutečného nápadu trestné činnosti v obcích bez vyloučené lokality v porovnání o obcemi, ve kterých žijí sociálně vyloučení. Rozhovory provedené v empirické části výzkumu pak mají za cíl zmapovat zejména poznatky zástupců zde působících institucí a politické reprezentace obce.

ABSTRACT

LAPŠANSKÁ, J. *Crime in the territory of the Domažlice district and its connection with social exclusion : Bachelor Thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2020. 62 p. Supervisor : JUDr. Květuše Kondrysová.

Key words: social exclusion, socially excluded locality, crime, poverty, cohabitation

This bachelor thesis deals with the connection between social exclusion and increased incidence of socially pathological phenomena in places where socially excluded locality is located. It defines the terms social exclusion and socially excluded locality, describes their origin and life in social exclusion. The thesis also describes the causes of crime in connection with extreme poverty.

The practical part contains an analysis of the results of quantitative data on the amount of the crime in selected municipalities. The aim of this analysis is to find out the real number of crimes in municipalities without excluded localities in comparison with municipalities in which socially excluded people live. The interviews conducted in the empirical part of the representatives of the institutions operating here and the political representation of the municipality.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
1.1 Stanovení hypotéz	10
2 Problematika sociálního vyloučení	11
2.1 Sociální vyloučení	11
2.2 Etnicita a sociální vyloučení.....	13
2.3 Sociálně vyloučená lokalita.....	15
2.4 Vznik sociálně vyloučených lokalit	16
2.5 Život v sociálně vyloučené lokalitě.....	17
3 Kriminalita a sociální vyloučení	18
3.1 Příčiny vzniku kriminality v sociálně vyloučených lokalitách.....	18
3.1.1 Romská kriminalita	19
3.1.2 Chudoba jako příčina kriminality.....	20
3.2 Kriminalita páchaná na obyvatelích sociálně vyloučených lokalit	22
3.3 Nepřátelství vůči Romům a násilí z nenávisti	23
3.4 Politika nulové tolerance	23
3.5 Vztah policie a sociálně vyloučených	24
4 Charakteristika okresu Domažlice a vybraných obcí.....	25
4.1 Obec č. 1 se sociálně vyloučenou lokalitou.....	25
4.2 Obec č. 2 bez sociálně vyloučené lokality	26
4.3 Obec č. 3 se sociálně vyloučenou lokalitou.....	27
4.4 Obec č. 4 bez sociálně vyloučené lokality	29
4.5 Obec č. 5 se sociálně vyloučenou lokalitou.....	29
4.6 Obec č. 6 bez sociálně vyloučené lokality	30
5 Komparace dat	31
5.1 Trestné činy	32
5.1.1 Trestné činy proti majetku	32
5.1.2 Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných.....	32
5.1.3 Trestné činy obecně nebezpečné.....	33
5.2 Přestupky	33

5.2.1	Přestupky proti pořádku ve státní správě	33
5.2.2	Přestupky proti veřejnému pořádku	34
5.2.3	Přestupky proti občanskému soužití.....	34
5.2.4	Přestupky proti majetku	35
5.3	Shrnutí	35
5.4	Vyhodnocení hypotéz.....	36
6	Rozhovory	37
	Závěr	43
	Seznam použitých zdrojů	45
	Seznam zkratk	50
	Seznam tabulek a grafů	51
	Příloha I. - celkové počty zjištěných trestných činů a přestupků dle kategorií a let	52
	Příloha II. - obrazová dokumentace	57
	Příloha III. - koncept polostrukturovaného rozhovoru.....	61
	Příloha IV. - seznam respondentů	62

Úvod

Bakalářská práce se věnuje tématu kriminality ve spojení se sociálním vyloučením. Tato problematika je dlouhodobě v českém kontextu vnímána jako bezpečnostní problém a je jedním ze strategických cílů prevence kriminality na celostátní i krajské úrovni. Společenský diskurz připisuje zvýšenou kriminalitu v sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí zejména romským obyvatelům, kterými jsou převážně tyto lokality obývány. Ti jsou pak vykreslováni jako kriminální hrozba pro své sousedy. Sociálně vyloučené lokality v malých obcích do 250 obyvatel, kterými se tato práce zabývá, vznikly po roce 1989, převážně jako výsledek podnikatelských aktivit soukromých subjektů, které se zaměřují na chudé či diskriminované rodiny. Koncentrace těchto chudých domácností v malé obci, čítající až 20 % z celkového obyvatelstva, pak může způsobit lokální nárůst kriminality, pocit strachu, frustrace a zhoršení vztahů mezi obyvateli obce.

Vznik sociálně vyloučené lokality sestěhováním osob vnímaných jako „problémových“, zesiluje obavy o celkovou budoucnost obce. Cílem práce je zjištění, zda výskyt sociálně vyloučené lokality v obci má reálné dopady na kvalitu života místních obyvatel, jejich bezpečnost, bezpečnost jejich majetku a soužití obecní komunity. Na území Plzeňského kraje, který je pro výzkum nejlépe dostupným, má okres Domažlice nejvyšší počet zaznamenaných sociálně vyloučených lokalit, ve kterých žije třetí nejvyšší počet sociálně vyloučených. Většina těchto lokalit je pak v obcích 1. typu. Z toho důvodu byl pro účely výzkumu vybrán právě okres Domažlice.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Sociální vyloučení je velké politické a lidské téma, na které je možné nahlížet z mnoha různých úhlů pohledu. Lze jej hodnotit jako problém ekonomický, sociální či etnický, jako výsledek diskriminace nebo jako příčinu a následek špatných životních postojů a rozhodnutí. Téma sociálního vyloučení se vyskytuje v množství odborných prací, výzkumů, koncepcí a strategií veřejné správy a jde také o téma hojně medializované. Vyšší kriminalita je pak chápána jako součást této problematiky. Ve velkých městech s vyšším počtem obyvatel a snadným pohybem osob mezi jednotlivými částmi města je složité najít souvislost mezi zvýšenou kriminalitou a sociálně vyloučenou lokalitou, tak aby získané poznatky přinášely přesvědčivé údaje pro tato tvrzení. Cílem bakalářské práce je potvrdit nebo vyvrátit autorkou stanovené hypotézy, a to za pomoci komparativní analýzy kvantitativních dat nápadu trestné činnosti v určených obcích. Výzkumným souborem pro sběr relevantních dat je šest obcí, které se nacházejí v katastrálním území okresu Domažlice. Pro validitu zkoumaných dat byly vybrány tři obce, v jejichž teritoriu se vyskytuje sociálně vyloučená lokalita a kde je zároveň sociálním vyloučením ohroženo více než 20 % z celkového počtu obyvatel obce, tyto budou porovnány s dalšími třemi obcemi se srovnatelným počtem obyvatel, na jejichž území se sociálně vyloučená lokalita nenachází. Na kvantitativní část výzkumu pak naváže kvalitativní část, která bude provedena formou rozhovorů se zastupiteli daných obcí, dotčenými zástupci Policie ČR případně s dalšími zájmovými osobami, jako jsou zúčastnění zástupci neziskových organizací a sociální pracovníci. Cílem této empirické části výzkumu je pak zjištění jejich subjektivních pocitů o bezpečnosti v obci, jejich zkušenosti s obyvateli sociálně vyloučené lokality, výskyt dalších sociálně nežádoucích jevů a latentní kriminality v obci, zjištění užitých programů prevence kriminality a zhodnocení jejich dosavadní úspěšnosti.

1.1 Stanovení hypotéz

Hypotéza č. 1 - V obci, ve které se nachází sociálně vyloučená lokalita, je minimálně o 50 % vyšší nápad trestné činnosti než v obci, kde sociálně vyloučená lokalita není.

Hypotéza č. 2 - majetková trestná činnost tvoří více než 50 % celkového nápadu trestné činnosti.

2 Problematika sociálního vyloučení

Sociální vyloučení je jev, který koncem devadesátých let ovládl diskurz sociální politiky Evropské unie a ovlivnil i sociální politiku v České republice.¹ Přejít na tržní hospodářství a změna společnosti orientovaná na ekonomický růst a zvyšování blahobytu výrazněji než dříve rozdělil společnost do sociálních vrstev. Tato situace je chápána jako výsledek zásluhovosti a schopnosti včas se přizpůsobit novým společenským nárokům. Rychle se rozvíjející společnost však nechala některé své členy daleko za sebou. Na původ a význam sociálního vyloučení existuje celá řada rozdílných názorů. Od názoru, že nejde o nic nového, pouze o jiný způsob pojmenování chudoby, až po názor, že chudoba je pouze jedním z faktorů doprovázející sociální vyloučení, až už je jeho příčinou či jeho následkem.² Boj proti sociálnímu vyloučení se většinou zaměřoval na odstranění nebo zmírnění nerovností pomocí „sociálního státu“, stále více je však zřejmé, že je formováno i jinými faktory. Ne všichni chudí jsou totiž sociálně vyloučení a naopak. Důvodem odmítnutí majoritní společnosti k přijetí některých skupin obyvatel může být marginalizace na základě etnických, kulturních a náboženských rozdílů. Dalším faktorem bránícím inkluzi může být naopak neochota konkrétních komunit k integraci do majoritní společnosti a vytváření uzavřených skupin, které mohou být vymezeny územně, kulturně i jazykově. Faktory hovořícími proti začlenění jsou i osobní charakteristiky jedince nebo strukturální faktory, jako jsou rozdíly mezi regiony v nabídce na trhu práce či nedostatečná občanská vybavenost oblastí, ve které vyloučení žijí. Všechny zmíněné faktory často působí společně, čímž se významně zvyšuje komplikovanost jejich řešení. Příkladem toho je v České republice postavení Romů.³

2.1 Sociální vyloučení

Sociální vyloučení je souborem skutečností, které vedou k životní krizi. Sociálně vyloučení lidé obvykle stojí před množstvím složitě řešitelných problémů, jako jsou problémy s bydlením, život na ubytovně, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na sociálních dávkách, nízká kvalifikace, znevýhodnění v přístupu na trh práce, špatný zdravotní stav, nevyhovující hygienické podmínky, dluhy, lichva, špatné právní povědomí, nedostatečné chápání vlastních práv a povinností, zvýšené riziko, že bude

¹ MAREŠ, P. *Faktory sociálního vyloučení*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2006. ISBN 80-87007-15-8. s. 3

² MAREŠ, P. *Faktory sociálního vyloučení*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2006. ISBN 80-87007-15-8. s. 5

³ MAREŠ, P. *Faktory sociálního vyloučení*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2006. ISBN 80-87007-15-8. s. 6

osoba páchat trestnou činnost či se stane naopak její obětí. Zmiňované důvody mohou vést k propadu na sociální dno. Sociálně vyloučení občané mají ztížený přístup k institucím a službám, jsou vyloučeni ze společenských sítí a nemají dostatek kontaktů mimo sociálně vyloučenou lokalitu.⁴ Vznikem sociálního vyloučení dochází k trvalému narušování společenské soudržnosti. To se pak dotýká celé společnosti.⁵

Vnější okolnosti vedoucí k sociálnímu vyloučení mohou lidé jím postižení jen obtížně ovlivnit vlastním jednáním. Ty jsou určovány většinovou společností jako např. politikou samospráv a státu. Mezi tyto těžko ovlivnitelné skutečnosti patří trh práce, bytová a sociální politika státu, diskriminace na základě etnicity, rasy nebo národnosti.⁶

V situaci sociálně vyloučeného se člověk obvykle neocitne ze dne na den. Syndrom sociálního vyloučení vzniká postupně, těžko lze určit, kdy k němu již došlo a ještě hůře se tohoto syndromu zbavuje. Nahromaděné problémy oslabují nejen možnosti úniku, ale i vůli k životní změně. Situace sociálně vyloučených způsobuje opovržení a tím ospravedlňuje odklon občanské solidarity. Chudoba a další formy neatraktivy získaly nádech lidského selhání, o které se jeho nositelé zasloužili vlastními činy a z toho pramenícím zaslouženým neúspěchem. Sociální vyloučení je extrémní forma sociální nerovnosti. Narušení sociální soudržnosti, škodí jak jedinci, tak společnosti.⁷

Přestože se sociální vyloučení netýká pouze Romů, jsou především jimi sociálně vyloučené lokality dlouhodobě a v narůstající míře obývány. Sociální vyloučení se tak propojuje s etnickým původem. Z toho důvodu je mnoho publikací a zpráv vypracovaných na toto téma zaměřeno z větší části na romské etnikum.

Většinová česká společnost vnímá problém sociálního vyloučení jako etnickou segregaci dvou skupin, žijících zcela odlišným způsobem. Jedna z těchto skupin je zapojena do životního modelu zaměstnání, mzdy a životní úrovně vymezené pracovním příjmem, druhá je pak závislá na sociálních dávkách, se ztrátou pracovních návyků a nízkými šancemi návratu na pracovní trh.⁸

⁴ ŠVEC, J. *Příručka pro sociální integraci*. 2007. Praha: Úřad vlády ČR, 2009. ISBN 978-80-7440-014-8. s. 5

⁵ *Strategie sociálního začleňování 2014 - 2020*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014. ISBN 78-80-7421-080-8. s. 5

⁶ BROŽ, M., KINTLOVÁ, P., TOUŠEK, L. *Kdo drží Černého Petra: sociální vyloučení v Liberci, Plzni a Ústí nad Labem*. Praha: Člověk v tísní - společnost při České televizi, c2007. ISBN 978-80-86961-27-9. s. 8

⁷ *Multikulturální centrum Praha: Antidiskriminační vzdělávání a veřejná správa ČR - Příručka pro pracovníky veřejné správy* [online]. Praha, 2007 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://mkc.cz/doc/MKCA4korekturaIII.pdf>

⁸ *Společnost GAC - Ivan Gabal Analysis & Consulting: Východiška strategie boje proti sociálnímu vyloučení* [online]. Praha, 2010 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_Strategie_soc_vyloucení.pdf. s. 3

2.2 Etnicita a sociální vyloučení

Většinové zastoupení Romů v sociálně vyloučených lokalitách vede často k závěrům, že právě Romové mají kulturně a výchovou dané předpoklady pro tento způsob života. Systém hodnot utvářený v podmínkách dlouhodobé chudoby je však společný všem lidem, kteří se v této pasti ocitnou. Na situaci reagují vytvářením vlastních adaptačních vzorců, pro něž je společná rezignace na úspěch ve většinové společnosti ať už na poli vzdělání, zaměstnání nebo občanské iniciativy.⁹

Vymezení pojmu „Rom“, zdůrazňuje skutečnost, že právě domnělé romství je jednou z hlavních příčin sociálního vyloučení řady obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Pojem „Rom“ je v různých souvislostech chápán a používán různě, nejčastěji používaná je definice, že „za Roma považujeme takového jedince, který se za Roma sám považuje, aniž by se nutně k této příslušnosti za všech okolností (např. při sčítání lidu) hlásil a/nebo je za Roma považován významnou částí svého okolí na základě skutečných či domnělých (antropologických, kulturních nebo sociálních) indikátorů“.¹⁰

Zahrnutí všech Romů pod status sociálně vyloučených obyvatel zesiluje jejich stigmatizaci. Pojem „Rom“ je stále častěji zaměňován nebo spojován s pojmem „nepřízpůsobivý“.¹¹

Útěk z romské komunity nepřináší osvobození od faktu být vnímán jako Rom se všemi potížemi, které jejich stigma přináší. Vnějšími znaky člena této etnické skupiny jsou hlavně vzhled, mluva či sociální status.¹²

Ten, kdo se domnívá, že je považován za Roma, těžko hledá svou osobní identitu a to hlavně při jednání s lidmi a institucemi, u kterých tento předsudek očekává. Takový člověk by rád unikl znevažujícímu stigmatu, nesnaží se mu však uniknout ani integrací do většinové společnosti, ani snahou o emancipaci. Uvědomění si této nálepky vede k odmítání kontaktu s těmi, od nichž je očekáváno sociální odmítnutí. Takové jednání pak nutně vede k segregaci.¹³

⁹ BUDILOVÁ, L., HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*. Praha: Člověk v tísni - společnost při ČT, 2005. ISBN 80-903510-1-8. s. 21

¹⁰ *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti* [online] 2006 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf. s. 10

¹¹ *Strategie romské integrace do roku 2020*. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, 2015. ISBN 978-80-7440-142-8. s. 7

¹² SAMKOVÁ, K. *Romská otázka: psychologické důvody sociálního vyloučení Romů*. Praha: Blinkr, 2011. ISBN 978-80-87579-03-9. s. 34

¹³ BITTNEROVÁ, D., MORAVCOVÁ, M. *Etnické komunity*. Praha: FHS UK, 2013. Agora (Univerzita Karlova). ISBN 978-80-87398-45-6. s. 11

Vytlačení Romů na okraj společnosti je především důsledkem diskriminace a sociálního vyloučení, se kterými se denně setkávají. Velmi často při kontaktu s majoritní společností zažívají různé formy diskriminace. Kvůli jejich romskému původu je jim znesnadňován přístup k veřejným službám, jsou opomíjeni při přidělování bydlení nebo mají potíže při hledání zaměstnání. Romové často čelí agresi extremistických pravicových skupin.

Přestože někteří, především vzdělaní nebo lépe situovaní Romové, žijí ve smíšených sousedstvích, většina z nich žije společně v malých či velkých komunitách, které jsou provázány s nezaměstnaností, hygienickými a zdravotními problémy nebo negramotností. Díky nízkým a nejistým příjmům se část Romů nechá svést „šedou ekonomikou“ nebo „černým trhem“ případně trestnou činností, mohou se uchýlit ke krádežím či žebrání. V boji o přežití mohou použít, a mnohdy skutečně používají, i děti. Toto jednání zpětně posiluje negativní stereotypy a pevněji zakotvuje diskriminační postoje namířené proti všem členům romské komunity.¹⁴

Před rokem 1989 byla uzákoněna pracovní povinnost, jejíž neplnění se trestně stíhalo. V zaměstnání se setkávali Romové s členy majoritní společnosti v partnerském vztahu. Pracovní kontakt byl jediným kontaktem, kde mohli být Romové vnímáni jako kolegové bez ohledu na statut vykonávané práce. Nynější stav, kdy na úrovni místních komunit vládne mezi Romy nezaměstnanost čítající místy až 90 %, je ztráta zaměstnání nejen ztrátou finančního zabezpečení, ale i ztrátou sociálního kontaktu.

Ztráta práce přinesla Romům interpersonální osamělost. Ta nastává, když člověk potlačí své vlastní pocity nebo touhy, nedůvěřuje vlastnímu úsudku a pohřbí svůj potenciál. Romové jsou přesvědčeni, že ztratili moc nad svými životy.¹⁵

Podle současných odhadů se s tíživou životní situací potýká, kolem 80 - 100 tisíc Romů, což představuje asi třetinu z celkového počtu Romů žijících v ČR. Pro zvrát v procesu zhoršování se jejich životní situace je potřeba zaměřit pozornost také na psychologické aspekty problému. Řešení totiž brání situace, kdy vedle sebe žijí paralelně dvě frustrovaná společenství. Majorita je frustrována neřešením některých problémů vyplývajících ze soužití s Romy, Romové jsou pak frustrováni nepřijetím a negativními postoji majoritní společnosti i nemožností změnit svou sociální situaci.¹⁶

¹⁴ SCHURINGA, L. *Komunitní práce a inkluze Romů*. 2007. Ostrava. Radova Goj, 2007. s. 14, 15, 16 a 17.

¹⁵ SAMKOVÁ, K. *Romská otázka: psychologické důvody sociálního vyloučení Romů*. Praha: Blinkr, 2011. ISBN 978-80-87579-03-9. s. 41, 42 a 43

¹⁶ *Strategie romské integrace do roku 2020*. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, 2015. ISBN 978-80-7440-142-8. s. 7, 21

Osoba pobírající sociální dávky, může být vnímána tak, že žije na úkor jiných a je pro společnost zátěží. Domněle „Romům stranící“ sociální politika vyvolává existenční konflikt, který přispívá k udržování předsudků a nárůstu sociálních nepokojů.¹⁷

2.3 Sociálně vyloučená lokalita

Sociálně vyloučená lokalita (dále jen „SVL“) se liší velikostí, charakterem obce, ve které se nacházejí, i mírou sociálního vyloučení. Jsou mezi nimi jednotlivé domy v malých obcích, v nichž žije jen několik rodin, které mohou a nemusejí být prostorově oddělené od obce, činžovní domy v malých městech, ubytovny i celé ulice s několika tisícovkami obyvatel.¹⁸

Zcela zásadní je v tomto případě otázka bydlení. S ní souvisí i dnešní rozmístění SVL, ty se s větší pravděpodobností vyskytují na místech, která nejsou z nějakého důvodu lukrativní pro jiné obyvatele. Rodiny sociálně vyloučených se sem postupně stěhovaly a nadále stěhují. Jedná se v první řadě o rodiny dlouhodobě nezaměstnaných Romů. Dlouhodobá nezaměstnanost u těchto lidí obvykle znamenala neplacení nájemného, kdy následovalo vystěhování z místa jejich původního bydliště s nálepkou „neplátiči“. Hlavním důvodem ztráty zaměstnání byly a jsou na prvním místě nízké vzdělání a žádná či malá kvalifikace. Tento ukazatel je shodný u většiny obyvatel SVL. Dalšími ukazateli jsou zvýšený výskyt rizikových jevů, nedostatečná sociální kompetence a zhoršený zdravotní stav.¹⁹

Situace obyvatel těchto lokalit ovlivňují nejen předsudky majoritní společnosti a z nich plynoucí diskriminace, ale také jejich většinově nedostatečné vzdělání. Bez vzdělání se nelze vyvázat z nekvalifikované práce, příjmové chudoby ani rizika sociálního vyloučení. Ovlivnění tohoto faktoru je ovšem obtížné v situaci, kdy v romských rodinách chybí vědomí o významu vzdělání a kdy je mnoho překážek, které musí dítě na cestě ke vzdělání zdolat. Romské dítě se jen málo může spolehnout na podporu a pomoc při učení v rodině a jeho rozdílné projevy ve škole nejsou chápány jako kulturně rozdílné nýbrž jako intelektový handicap.²⁰ Nízké vzdělání pak není pouze

¹⁷ *Strategie sociálního začleňování 2014 -2020*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014. ISBN 78-80-7421-080-8. s. 73

¹⁸ *Na křižovatce kultur, aneb, Romové, Vietnamci a Číňané mezi námi*. Praha: NIDM - Národní institut dětí a mládeže, 2010. ISBN 978-80-86784-91-5. s. 9

¹⁹ *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti* [online] 2006 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf. s. 26

²⁰ MAREŠ, P. *Faktory sociálního vyloučení*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2006. ISBN 80-87007-15-8. s. 6 a 7

překážkou na cestě k životním příležitostem, ale také zvyšuje pravděpodobnost budoucí viktimizace a kriminalizace.²¹ Pokud si děti neosvojí potřebné hodnoty a vzorce chování od svých rodin, nezískají potřebné sociální a kulturní vazby a naopak získají nedůvěru k institucím, pravděpodobně pak v dospělosti pouze rozšíří řady sociálně vyloučených.²²

2.4 Vznik sociálně vyloučených lokalit

V České republice setrvale narůstají sociální rozdíly mezi obyvatelstvem. Vznikají sociálně znevýhodněné a vyloučené skupiny obyvatel, které v posledních letech početně narůstají a to především v regionech s vyšší nezaměstnaností. Vznikají tak sociálně problémové oblasti a lokality charakteristické dlouhodobou nezaměstnaností, předlužením, nízkou vzdělaností svých obyvatel, nedostatečnou kvalifikací, doprovázených současně špatným zdravotním stavem a zvýšenou kriminalitou.²³

Velká část těchto lokalit vznikla v místech, kde by jen málokdo chtěl dobrovolně bydlet. Některé pak vznikly přímo jako náhradní či nouzové ubytování pro osoby, které přišly o své původní, zpravidla kvalitnější ubytování. Naprostá většina SVL vznikla až po roce 1990 a to v důsledku změny bytové politiky státu. Tento proces je spojený zejména se zánikem státního systému přidělování bytů, restitucemi, odprodejem významné části bytového fondu obcí a vystěhováním obyvatel z lukrativních adres v centrech měst. Domy byly následně zrekonstruovány a použity pro komerční účely. Tyto změny měly významný vliv na zhoršení podmínek bydlení poměrně velké části romské populace a na jejich koncentraci v určitých lokalitách. K tomu docházelo a nadále dochází především přirozeným sestěhováním chudých rodin do lokalit s cenově dostupnějším bydlením, vytlačováním z lukrativních adres a přidělování bytu v lokalitách s vysokým podílem romského obyvatelstva a v neposlední řadě také řízeným sestěhováním neplatičů nájemného, „nepřizpůsobivých“ a problémových lidí do ubytoven a holobytů.²⁴

²¹ TOUŠEK, L., WALACH, V., KUPKA, P. *Labyrintem zločinu a chudoby: kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno: Doplněk, 2018. Společensko-ekologická edice. ISBN 978-80-7239-340-4. s. 38, 39

²² MAREŠ, P. *Faktory sociálního vyloučení*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2006. ISBN 80-87007-15-8. s. 9

²³ *Strategie sociálního začleňování 2014 -2020*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014. ISBN 78-80-7421-080-8. s. 69

²⁴ *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti* [online] 2006 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf. s. 27

2.5 Život v sociálně vyloučené lokalitě

V SVL, žijí obyvatelé, kteří se v základních ukazatelích odlišují od většinové populace. Rozdíly jsou patrné zejména v ukazatelích, jako jsou: rodinný stav, vzdělání, ekonomický status, typ bydlení, počet členů domácnosti, etnicita a doba, po kterou žije na dané adrese. Jinými slovy tito obyvatelé jsou častěji svobodní, nezaměstnaní, s nízkým vzděláním a příjmy, domácnosti mají více členů, častěji se hlásí k romské národnosti a častěji se stěhují.

Oblast bydlení a sociálního vyloučení je v této době vnímána veřejností zejména v souvislosti s tzv. obchodem s chudobou. Tím se rozumí zneužití životní situace skupin obyvatel, kterým je zamezen přístup na trh s bydlením, a musí proto přistoupit na placení nájmu a poplatků za ubytování ve výši, která neodpovídá jeho kvalitě. Pronajímatel pravděpodobně kalkuluje s doplatkem na bydlení vypláceným státem.²⁵

SVL jsou často v technicky nevyhovujících domech s byty nižších kategorií. To znamená, že sociální zařízení se v mnoha případech vyskytuje mimo vlastní byt a dělí se o něj několik domácností. V některých lokalitách chybí přívod teplé vody. Z důvodu problémů s placením za služby bývají těmito domácnostem odpojovány přívody elektřiny. I přes nízkou kvalitu a vybavenost bývají zpravidla tyto byty pronajímány za vysoké ceny. Rodiny tak obvykle za malý byt či jednu místnost na ubytovně platí větší částku než ve svém původním (větším a kvalitnějším) bytě. Domy v SVL se potýkají s nevyhovujícími hygienickými podmínkami, což se následně odráží ve zhoršeném zdraví obyvatel těchto lokalit. Byty jsou často nadměrně přeplněné. Některé domy jsou v naprosto nevyhovujícím technickém stavu. Týká se to především domů ve vlastnictví soukromých osob. Svůj podíl viny na tomto stavu mají také majitelé těchto domů. Jejich zájmem je pouze vybírat nájemné, ale zpětné investice do pronajímáných prostor neprovádějí.

Velký podíl těchto lokalit se nachází v místech s horší dostupností základní občanské vybavenosti i dopravní obslužností, což je často důvodem k odmítání pracovních příležitostí či špatnou docházkou dětí do základních škol.²⁶

²⁵ TOUŠEK, L., WALACH, V., KUPKA, P., PLACHÝ, O., TVRDÁ, K., LUPTÁK, L., BRENDZOVÁ, A. *Sociálně vyloučené lokality z pohledu sociodemografických ukazatelů. Demografie*, 2018, roč. 60, č. 1, s. 21-35. ISSN 0011-8265. s. 28, 31

²⁶ *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti* [online] 2006 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf. s. 30, 31

3 Kriminalita a sociální vyloučení

SVL bývají spojovány s vyšší mírou kriminality. Za příčinu tohoto stavu je obecně považována zvýšená koncentrace sociálně nežádoucích jevů, jako je chudoba, zadlužení, nedostatečná participace na trhu práce, závislost na drogách, alkoholu či gamblerství. Tato kriminalita má svá specifika. Můžeme si ji představit jako pyramidu, na jejímž vrcholu jsou jedinci, kteří zneužívají složité životní situace lidí, kteří se v sociálním vyloučení ocitli, jako jsou lichváři, drogoví dealéři, podvodníci či kuplíři. Obyvatelé SVL se pak stávají obětmi trestné činnosti těchto subjektů. Kriminalita směřující vůči lidem v sociálním vyloučení bývá často latentní, oběti v důsledku nedůvěry ve státní instituce tyto incidenty nehlásí, a proto zůstává mnohdy skryta před zraky policie. Další přestupky a trestné činy se pak dějí jako důsledek jiných zločinů, zejména z důvodu shánění peněz na drogy, automaty či splátky nevýhodných půjček. Řada dalších sociálně patologických jevů, které jsou příčinou kriminality, se pak objevuje přímo v rodinách za zdmi jejich domovů. Mezi tyto jevy můžeme zařadit alkoholismus, domácí násilí vůči ženám či týrání dětí. Objevuje se zde ve větším měřítku závislost na sociálních podporách jakožto na jediném zdroji příjmů, větší podíl nesezdaných partnerství než je republikový průměr, těhotenství nezletilých, matky samoživitelky, rozvody a celková destabilizace rodiny. Tento způsob života je vnímán majoritou jako společensky nežádoucí. Obyvatelé těchto lokalit se pak mohou stát cílem nenávistných projevů tzv. „anticigánismu“, které se objevují v rozsahu od slovního napadání až po fyzické útoky.²⁷ Další důležitou otázkou je také otázka bezpečnosti v SVL, ta ovšem zahrnuje kromě samotné trestné činnosti také pocit bezpečí a strach z kriminality, a to jak v lokalitě, tak v jejím okolí. Vnímání bezpečnosti má totiž souvislost s výslednou spokojeností obyvatel s jejich životem v místě bydliště a jejich následné zapojování do dobrovolných společenských a kulturních aktivit.²⁸

3.1 Příčiny vzniku kriminality v sociálně vyloučených lokalitách

Důvody vzniku kriminálního jednání chápou různé výzkumy a práce na toto téma různě. Jsou popsány vzorce vycházející z takzvané kultury chudoby, zároveň se však také

²⁷ *Bezpečnost: Oblasti podpory* [online]. Praha: Agentura pro sociální začleňování, 2018 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/bezpecnost/>

²⁸ *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám do roku 2020* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/bezpecnost/>. s. 21

objevují studie, popisující tzv. Romskou kriminalitu, která bude blíže popsána v následující kapitole.

Následky hmotné nouze, která je příčinou či přidruženým jevem sociálního vyloučení, mění postavení člověka v současné konzumní společnosti. Chudý člověk se jen těžko podílí na běžných činnostech, životě či zábavě většinové společnosti. Většina činností totiž vyžaduje finanční účast, ač někdy jen jako vedlejší produkt, např. doprava. I v případě, kdy chudí lidé plní pouze své základní potřeby jako je zázemí, strava či lékařská péče, můžou se v důsledku extrémního materiálního nedostatku dostat do rozporu se zákonem např. páčáním tzv. „existenční kriminality“.²⁹ Romové jsou nepochybně ve vysokém stupni ohrožení sociálním vyloučením. Častěji než ostatní jsou chudí, nezaměstnaní a mají nízké vzdělání.³⁰ Předsudky majoritní společnosti jim pak zároveň mohou komplikovat získání standardního bydlení formou nájmu od soukromého vlastníka. To poté nahrává tzv. „obchodníkům s chudobou“, kteří se zaměřují právě na tuto skupinu obyvatel. Vznikají tak oblasti, kde se koncentrují chudí lidé, nejčastěji Romové, a kde se tak zároveň koncentrují i sociálně nežádoucí jevy s chudobou spojené.

3.1.1 Romská kriminalita

„Když Bůh svatý rozdával gadžům pšenici, zavolal také Romy, aby jim nějakou dal. Ale Romové neměli pytel, protože byli chudí. Tak Romové řekli Bohu svatému: „Drahý Bože svatý, dej tu naši pšenici do pytle gadžů!“ Tak Bůh svatý nasypal pšenici do pytle gadžů. Potom ale gadžové nechtěli dát pšenici Romům, ani když o ni Romové žádali. A proto Romové kradou gadžům.“³¹

Příklad bajky pro děti, zaznamenané v rámci studie z konce osmdesátých let mezi maďarskými Romy. Podle autora se jedná o pohádku s morálním ponaučením, které se říká „pravdivá řeč“, jež vysvětluje původ domnělého nečestného postoje Romů k majoritě. Podle této teorie je kulturně zakotvena obživa Romů pomocí mazanosti a švindlu. Princip tohoto způsobu obživy pak spočívá v popření existence směnného vztahu mezi Romy a ostatními. Např. výdělek pocházející z přeměny odpadu na suroviny pro výkup je zde chápán jako mazaný způsob jak zdarma přijít k věcem, které některý ze

²⁹ Chudoba, nezaměstnanost: a další témata Pražské školy alternativ : Pražská škola alternativ - sborník 06. Praha: Ekumenická akademie Praha, 2012. ISBN 978-80-87661-03-1. s. 6

³⁰ MAREŠ, P. *Faktory sociálního vyloučení*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2006. ISBN 80-87007-15-8. s. 17

³¹ STEWART, M. *The time of the gypsies*. Boulder, Colo.: Westview Press, 1997. ISBN 0813331986. s. 26

zástupců majority vyhodil, a následně je zpeněžit formou prodeje do výkupu. Doslova chápáno jako brát majoritě z jedné ruky, odevzdat do druhé a sklidit zisk.³²

V různých historických pramenech jsou Romové vykreslováni jako břímě pro místní lid. Kronikáři v souvislosti s výskytem kočujících skupin hovoří o žebrání, hádání z ruky a koňském handlířství, zmiňují drobné krádeže jídla či ošacení, někdy peněz.³³

Chápání morálky není v romské rodině otázkou jednotlivce, ale spíše záležití na celé rodině, jejímž je členem. Morálka zde má být záležitostí kolektivní. Tyto a další doznívající relikty tradiční romské kultury mohou být považovány za jeden z kořenů tzv. romské kriminality. Dalším podstatným faktem údajně je, že mravní normy jsou vyžadovány pouze vůči příslušníkům vlastní rodiny a ne už vůči ostatním rodinám, jiným romským skupinám, či ke členům majoritní populace. Díky tomu je mravně přijatelné lidem mimo rodinný kruh lhát, okrást je, či podvést, není nutné dodržet dané slovo. Nečestné jednání vůči okolnímu světu může být chápáno jako obrana vlastního společenství a chvályhodný skutek. Právě v této skutečnosti pravděpodobně spočívá jedno z jader tzv. romské kriminality.

Je nicméně nutné k této kapitole dodat, že Romové, a to především ti, kterým je připisován kočovný způsob života, či ti, kteří přišli po druhé světové válce do Čech ze slovenským romských osad, patřili mezi naše nejchudší obyvatele. I proto je spíše pravděpodobné, že i přes možná jiná vysvětlení, budou příčiny zvýšené kriminality ve vyloučených lokalitách obývaných Romy, způsobeny adaptací na život v extrémní chudobě. Popis tzv. romské kriminality, totiž kopíruje vzorce chování podle tzv. kultury chudoby.

3.1.2 Chudoba jako příčina kriminality

Většina obyvatel SVL má znesnadněný přístup na pracovní trh nebo se jim zaměstnanecký poměr z různých důvodů nevyplatí. Těmito důvody bývá obvykle obava z možného snížení sociálních dávek, nebo zadluženost, která by mohla způsobit uvalení exekuce na plat, a rodina by tím pádem měla mnohem nižší příjem než dříve. Pro mnoho sociálně vyloučených se tedy závislost na sociálních dávkách stala přijatelnou alternativou a rezignovali na úsilí z této závislosti se vymanit. Příjem z dávek sociální podpory je však poměrně malý a vyžaduje další příjem, který tyto obyvatele přivádí k šedé ekonomice či k činnostem za hranicí zákona. Obecně tito lidé trpí nedostatkem

³² STEWART, M. *The time of the gypsies*. Boulder, Colo.: Westview Press, 1997. ISBN 0813331986. s. 31

³³ FRASER, A. *The gypsies*. 2nd ed. Cambridge, USA: Blackwell, 1995. ISBN 0631196056. s. 108

materiálního zázemí. Na základě tohoto tvrzení můžeme obyvatele chudinských enkláv označit za nositele specifického kulturního vzorce, který je reakcí a adaptací na dlouhodobou chudobu, související s ekonomickým, sociálním a kulturním vyloučením. Tento vzorec je označován jako „kultura chudoby“. Koncept kultury chudoby je daný předpokladem, že specifické chování obyvatel SVL vzniklo v procesu adaptace na dlouhodobou chudobu a jako reakce na tuto skutečnost. Tento jev je tedy jak adaptací, tak i reakcí chudých na jejich nízkou pozici ve společnosti rozdělené do různých sociálních vrstev.

Kultura chudoby se předává v rodinách z generace na generaci. Poskytuje návod na život, způsob řešení problémů, a plní tedy významnou funkci potřebnou k adaptaci na životní podmínky. Dojde-li přitom k přijetí vzorců kultury chudoby, má tato tendenci se mezigeneračně předávat, takže následující generace jsou již v tomto vzorci vychováváni.

Charakteristické pro tento specifický způsob vnímání světa jsou zejména: nedůvěra ke státním institucím, solidarita k členům rodiny, zaměření na přítomný okamžik, žít ze dne na den, absence majetku, využívání služeb lichvářů, tolerance k sociálním patologiím a zvýšená tendence k nim, vysoká porodnost, v případě mužů slabé ego projevující se vychloubačností a zdůrazňováním vlastní maskulinity.³⁴ Lidé, kteří ztratili ambice, kteří nemají v co doufat, jsou při naplňování svého života odkázáni na povrchní zábavu a vztahy. Zábava, kterou jim poskytují filmy a televize, jim přináší informace o atraktivnějším životě z vyšší společnosti, která v nich přizivuje frustraci, pocit vlastní bezmoci a neúspěchu. V tomto světě pak muži vládnu ženám pro ukojení touhy nad někým dominovat, ženy pak chtějí děti pro potřebu mít něco vlastního, někoho, koho by mohly milovat.³⁵

Obyvatelé daných lokalit touží po stejných věcech jako majoritní společnost (např. mobilní telefony, auta, značkové oblečení) V dosažení těchto cílů obvyklou cestou jim brání jejich životní situace. Protože standardní způsob jejich dosažení, legální zaměstnání resp. pravidelná výplata, nikam nevede, změní pouze způsob jejich získávání.

³⁴ JAKOUBEK, M. "Romská" kriminalita - specifika, příčiny, souvislosti. *Anthropologia integra: Časopis pro obecnou antropologii a příbuzné obory* [online]. 2012, 39 - 50 [cit. 2020-01-16]. DOI: <http://dx.doi.org/10.5817/AI2012-1-39>. ISSN 1804 - 6665. Dostupné z: https://journals.muni.cz/anthropologia_integra/article/view/2198. s. 40, 42, 43, 44, 45, 46

³⁵ DALRYMPLE, T. *Life at the bottom: the worldview that makes the underclass*. Chicago: Ivan R. Dee, 2001. ISBN 978-1-56663-382-6. s. 46, 47

Je přitom zřejmé, že většina takových postupů se nalézají za hranicemi zákona, respektive jedná se o aktivity kriminálního charakteru, typicky krádeže či podvody.³⁶

3.2 Kriminalita páchaná na obyvatelích sociálně vyloučených lokalit

Ačkoli se může zdát, že zvýšená kriminalita dávaná do souvislosti se sociálním vyloučením směřuje pouze mimo lokalitu, není to pravda. Počínaje tzv. obchodníky s chudobou, kteří pronajímají byty v nevyhovujícím stavu chudým za cenu, která neodpovídá kvalitě bydlení, konče lichváři, kteří parazitují na už tak těžké situaci jejich obyvatel. Obyvatelé lokalit se častěji stávají oběťmi obchodování s lidmi za účelem pracovního či sexuálního vykořisťování, jsou častěji vystaveni drogám, násilím z nenávisti, vydírání, vyhrožování, zastrasování, psychickému a fyzickému násilí.³⁷ Vlivem zvýšeného výskytu sociálně nežádoucích jevů, např. alkoholismu, gamblerství či právě užívání drog se zde setkáváme s vyšší četností násilí v rodinách i mezi obyvateli lokality. Zajímavý je zde fenomén lichvy. V SVL v obci č. 3, popsané blíže ve čtvrté kapitole, figuruje lichvář. O jeho existenci vědí nejen zastupitelé obce, ale i např. zúčastnění sociální pracovníci. Žádný z obyvatel lokality však proti němu nebude pravděpodobně nikdy svědčit. Místní lichvář je totiž majitelkou jedné z bytovek určen jako její správce. K platné nájemní smlouvě vybírá další poplatky za správu domu, za vysoký úrok půjčuje obyvatelům peníze, vozí jejich děti do školy autem a je nápomocen při dalších činnostech. Pro obyvatele lokalit může takový člověk tedy naopak působit dojmem pečovatele a ochránce.

Obchod s chudobou je termín dávající do souvislosti s bezpečností v SVL, toto označení zahrnuje podnikatelské subjekty a jejich praktiky s orientací na nejchudší obyvatele. Jedná se zejména o výnosný obchod s bydlením zaměřený na chudé, kteří jen těžko dosáhnou na běžné komerční bydlení. Obchod s bydlením může také zahrnovat kriminální jednání ze strany poskytovatelů bydlení proti jejich klientům (nedodržování smluv, nevracení přeplatků za služby aj.). Zároveň však také označuje „predátorské“ praktiky exekutorů, kteří svou činnost zaměřují na zranitelnou část populace.³⁸

³⁶ *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám do roku 2020* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/bezpecnost/>. s. 13

³⁷ TOUŠEK, L., WALACH, V., KUPKA, P. *Labyrintem zločinu a chudoby: kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno: Doplněk, 2018. Společensko-ekologická edice. ISBN 978-80-7239-340-4., s. 115

³⁸ KUPKA, P., BRENDZOVÁ, A., WALACH, V., PLACHÝ, O., TOUŠEK, L., LUPTÁK, L., TVRDÁ, K., VANKOVÁ, K. *Obchod s chudobou: obsahová analýza českých zpravodajských médií v období 2006–2017. Středoevropské politické studie Central European Political Studies Review* [online]. 2018, 20(2), 124-146 [cit. 2020-03-16]. DOI: 10.5817/CEPSR.2018.2.124. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/11489>, s. 125

3.3 Nepřátelství vůči Romům a násilí z nenávisti

Podle nejnovějších studií jsou Romové stále pojmáni jako nevíce nepřijatelné skupiny obyvatel. Před nimi se umístily pouze skupiny drogově závislých a muslimů. Do ČR by je nevpustilo 25 % dotazovaných v rámci projektu s názvem „Rozdělení svobodou“. Na základě tohoto faktu může docházet k diskriminaci, celospolečenské frustraci, která hrozí přejít do napětí a celospolečenského konfliktu.³⁹ Člověk, který je považován svým okolím za Roma, bývá takto identifikován na základě svého vzhledu. Fyzický vzhled a mluva umožňuje jeho okamžitou identifikaci. Toto rozlišování se řídí předpokladem, že společný vzhled souvisí se společnou kulturou. Čím déle trvá toto nepřátelství nebo čím hlubší jsou jeho dopady, tím více se postoje jednotlivých skupin sjednocují. Negativním faktorem je pak zejména pocit ohrožení. Tento pocit pak může být další z příčin segregace. Hranice mezi skupinami nám dávají pocit bezpečí. Lidé jsou pak mnohdy ochotní snášet všemožná omezení, nepohodlí, snížení životního standardu než tyto hranice překročit. Posílením sociální identity, kterou segregace přináší, snižuje autonomii jednotlivců na úkor vazby na skupinu. Uzavírání komunikace mezi dvěma oddělenými světy však vede k nahrazování objektivních informací negativními předsudky o uzavřené skupině a zvyšování dojmu o kulturní odlišnosti.⁴⁰

Násilím z nenávisti označujeme protiprávní jednání směřující vůči lidem, majetku nebo organizaci na základě toho, že je těmto objektům přiřčena kolektivní identita, kvůli které jsou nenávistně napadáni.⁴¹ Oběťmi nenávistného násilí nemusejí být pouze napadení samotní. Dotýká se také jejich blízkých a všech členů skupiny, k nimž napadení patří. Tyto útoky totiž signalizují, že také oni se mohou kdykoli stát jejich obětí. To vyvolává strach a posiluje nedůvěru mezi společenskými skupinami. Důvodem motivace pachatele ke spáchání násilí z nenávisti je však, spíše než nenávist, předsudek.⁴²

3.4 Politika nulové tolerance

Některé obce v reakci na nárůst kriminality přičítané zejména romským obyvatelům SVL zavedli takzvanou „politiku nulové tolerance“. Ta spočívá v tvrdém postihování drobné kriminality a veřejného pořádku. Tato politika v sobě nese kombinaci

³⁹ PROKOP, D., TABERY, P., BUCHTÍK, M., DVOŘÁK, T., PILNÁČEK, M. *Rozdělení svobodou: Česká společnost po 30 letech*. Praha: Radioservis, 2019. ISBN 978-80-88286-08-0. s. 25

⁴⁰ TESAŘ, F. *Etnické konflikty*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-097-9. s. 35, 134, 235, 236

⁴¹ MAREŠ, M. *Problematika Hate Crime: Zahraniční zkušenosti a možnost aplikace tohoto přístupu v ČR s důrazem na trestné činy z nenávisti proti cizincům*. www.mvcr.cz [online]. Brno: Ministerstvo vnitra ČR, 2011, 2011 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/problematika-hate-crime.aspx>, s. 4

⁴² TOUŠEK, L., WALACH, V., KUPKA, P. *Labyrintem zločinu a chudoby: kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno: Doplněk, 2018. Společensko-ekologická edice. ISBN 978-80-7239-340-4., s. 126

prvků bezpečnostní a sociální politiky a opírá se o názor, že příčiny problémů v místech se zvýšeným výskytem menšin nebo SVL jsou způsobené chováním sociálně slabých obyvatel určité lokality, kteří jsou považováni za tzv. „nepřizpůsobivé“. Opatření vytváří pocit neustálého a systematického dohledu nad osobami, bydlícími v lokalitě. Veřejné instituce úzce spolupracují a předávají si informace. Kontroly se zaměřují na domácnosti, veřejný prostor kolem lokality, příjemce dávek, mládež a zadlužené osoby a cílenou kontrolu záškoláctví. Dochází k úzké spolupráci PČR a sociálních služeb a naopak omezení neziskového sektoru. V obyvatelích, na které tato politika dolehne, vytváří pocit méněcennosti, odcizení a nedůvěry ve společnost a její instituce.⁴³

3.5 Vztah policie a sociálně vyloučených

Míra důvěry obyvatel SVL v policii je výrazně nižší, než je tomu u celkové populace občanů ČR.⁴⁴ Praktiky kriminalizace a stigmatizace zvyšují nedůvěru v Policii ČR (dále jen „PČR“) a městské policie.⁴⁵ Policisté, stejně jako ostatní společnost, mohou mít rasistické názory a předsudky. To se může projevit tak, že na jedné straně není poskytována dostatečná podpora a ochrana obyvatelům lokalit, nebo na druhé straně je jim věnována nadměrná pozornost, která může vyvolat zdání, že se v lokalitách odehrává prudký nárůst trestné nebo přestupkové činnosti. Dalším následkem pak může být použití nepřiměřené síly. Příslušníci policie se mohou také dopouštět tzv. „etnického profilování“, což je činnost, kdy bez rozumného odůvodnění, používají při provádění prohlídek, dozoru nebo pátrání domnělou etnicitu jako základ pro rozhodnutí o tom, kdo se nejčastěji dopouští trestné činnosti. To se projevuje zejména v rozhodnutí policistů koho zastavit, legitimovat, vyslyšet nebo zatknout.⁴⁶

⁴³ *Politiky nulové tolerance v sociálně vyloučených lokalitách řešení nepřináší.* [online]. Praha, 2016, 30. 6. 2016 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/socialni-zaclenovani/aktuality/politiky-nulove-tolerance-v-socialne-vyloucenych-lokalitach-reseni-nepriinaseji-148245/>

⁴⁴ *Realizace reprezentativního sociologického výzkumu a analýzy veřejného mínění: Shromáždění názorů Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách na činnost Policie České republiky a názorů a podnětů na změnu a z kvalitnění jejich činnosti.* Brno: Policejní prezidium ČR, 2015, s. 9

⁴⁵ TOUŠEK, L., WALACH, V., KUPKA, P. *Labyrintem zločinu a chudoby: kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách.* Brno: Doplněk, 2018. Společensko-ekologická edice. ISBN 978-80-7239-340-4., s. 156

⁴⁶ *Policie a Romové a Sintové: Osvědčené postupy v budování důvěry a porozumění: Osvědčené postupy vedoucí ke zlepšení vztahů mezi policií a romskými a Sinti komunitami.* Vídeň, 2010. ISBN 978-92-9234-509-9. s. 21, 22

4 Charakteristika okresu Domažlice a vybraných obcí

Okres Domažlice je hraničním okresem Plzeňského kraje. Od 1. 1. 2003 se okres rozdělil do dvou správních obvodů obcí s rozšířenou působností - Domažlice a Horšovský Týn. Počtem obyvatel je třetím nejmenším okresem v Plzeňském kraji.⁴⁷ Poloha okresu ovlivnila jeho vývoj zejména v druhé polovině 20. století. Vlivem poválečného odsunu Němců došlo k výrazné obměně obyvatel, která však nebyla dostatečná. Rozvoj oblasti tlumila také blízkost železné opony a hraničního pásma. Nedošlo k rozvoji průmyslu, region byl zaměřen na zemědělskou prvovýrobu.⁴⁸ Vzhledem k nízké hustotě zalidnění a absenci průmyslových, těžebních a energetických podniků je zde velmi dobrá ekologická situace a zachovalá příroda.⁴⁹

4.1 Obec č. 1 se sociálně vyloučenou lokalitou

Jedná se o malou obec, která má 197⁵⁰ obyvatel. V roce 2011 bylo v obci 55 bytových domácností a podíl domácností pobírajících příspěvek na živobytí tvořil v roce 2014 13,22 %. Přes přítomnost SVL zde žádná z domácností v tomtéž roce nepobírala doplatek za bydlení.⁵¹ Základní i mateřská škola je k dispozici v pověřené obci vzdálené 4 km. Nejbližší základní lékařská péče je pak v obci vzdálené 16 km. Za úředníky do obce s rozšířenou působností musí zdejší obyvatelé cestovat necelých 20 km. V obci se nachází obchod, kulturní dům, hostinec, dětské a volejbalové hřiště. Obec aktivně čerpá dotace na opravy obecního majetku. V posledních letech investuje do „Spolkového a komunitního centra“, ve kterém se mimo jiné pořádají také romské taneční zábavy. Dopravní obslužnost je zajištěna autobusovou linkou, která do obce zajíždí s dostatečnou intenzitou, pokrývající jak potřeby školních dětí, tak pracujících. Nejbližší zastávka k vlakovému spojení je ve vzdálenosti 4 km. Funguje zde dobře napojení autobusové a vlakové dopravy.

⁴⁷ Český statistický úřad: *Charakteristika okresu Domažlice* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11252/17841404/charakteristika_domazlice.pdf/7ef7b3f9-b1fb-41d4-aaa8-5c1cf3ab784f?version=1.1

⁴⁸ Agentura pro sociální začleňování: *Situační analýza Poběžovic* [online]. 2013 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/SA_Pob%20C4%9B%C5%BEovice_FINAL.pdf

⁴⁹ Domažlice: *Základní socio-demografický popis řešeného území SO ORP Domažlice* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.domazlice.eu/e_download.php?file=data/editor/630cs_13.pdf&original=Z%C3%A1kladn%C3%AD%20socio-demografick%C3%BD%20popis%20C3%BAzem%C3%AD_KPSS_Doma%C5%BElicko_2018.pdf

⁵⁰ Český statistický úřad: *Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2019* [online]. 30.4.2019 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91917344/1300721903.xlsx/e7e94cb2-219c-4c6d-a46a-0f51d6891a5d?version=1.0>

⁵¹ Evropský sociální fond v ČR: *Mapa sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit v ČR* [online]. 2015 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index2f08.html?page=iframe_orp

Za vyloučenou lokalitu jsou v obci považovány tři panelové domy ve východní části obce. Jedná se o bytovky ze 70. let, v každé z nich je šest bytů. Budova č. 1 je ve vlastnictví obce. V budově č. 2 je polovina bytů v osobním vlastnictví a druhá polovina je v majetku stavebního bytového družstva. Jako problémová je vnímána zejména budova č. 3, kde je v osobním vlastnictví pouze jeden byt, ostatní byty jsou v majetku bytového družstva.⁵² Všechny domy jsou připojeny na vodovod a centrální kanalizační síť. Vytápění je zajištěno formou centrálního domovního kotle. Budovy č. 1 a 2 mají připojení na plyn z domovního zásobníku.⁵³ Situace obyvatel budovy č. 1 je hodnocena jako lepší, za ohroženou sociálním vyloučením zde lze považovat pouze jednu rodinu. V budově č. 2 žije 22 osob, v budově č. 3 žije 28 osob. Celkově tedy v lokalitě bydlí ve 13 domácnostech cca 50 osob ohrožených sociálním vyloučením. Většinu (přibližně 90 %) z tohoto počtu tvoří Romové.⁵⁴ S ohledem na soukromí osob žijících v plně obydlených domech autorka práce osobně nezjišťovala stav uvnitř jednotlivých domů, pohledem z venčí stav domů v únoru 2020 odpovídal jejich stáří. Jeden z domů má vyměněná okna za plastová, další z domů má novou střechu. Okolí bytovek je uklizené, žádné odpady nejsou nikde viditelné. Situační analýza Poběžovicko z listopadu 2017 hovoří o dezolátním stavu chodeb, oken a nahromaděných odpadcích v suterénu domu v budově č. 3. Zároveň se v analýze hovoří o vlhkosti v bytech. Srovnáním v nahlížení do katastru nemovitostí lze konstatovat, že nová střecha je právě na budově č. 3. Podle informací stavebního a bytového družstva byla střecha na budově měněna v roce 2018. Zároveň technik stavebního a bytového družstva sdělil, že investováno bylo v roce 2017 i do budovy č. 2, kde došlo na konci roku 2016 k výbuchu plynu. Ten zranil dvě osoby a pohnul i panely domu.

4.2 Obec č. 2 bez sociálně vyloučené lokality

Ke srovnání s obcí č. 1 byla vybrána obec, která má 190⁵⁵ obyvatel patří do katastru stejné pověřené obce i stejné obce s rozšířenou působností. V obci v roce 2014 bylo 53 bytových domácností. Podíl domácností pobírajících příspěvek na živobytí

⁵² Český úřad zeměměřický a katastrální - Státní správa zeměměřičství a katastru: Nahlížení do katastru nemovitostí [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz/>

⁵³ Český úřad zeměměřický a katastrální - Státní správa zeměměřičství a katastru: Registr územní identifikace, adres a nemovitostí [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/>

⁵⁴ Agentura pro sociální začleňování: Situační analýza Poběžovicko [online]. 2013 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/SA_Pob%C4%9B%C5%BEovice_FINAL.pdf

⁵⁵ Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2019 [online]. 30.4.2019 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91917344/1300721903.xlsx/e7e94cb2-219c-4c6d-a46a-0f51d6891a5d?version=1.0>

a doplatek na bydlení byl v tomtéž roce 0,00 %. Spádová základní i mateřská škola je v sousední obci, vzdálené 3,5 km. Pověřená obec je ve vzdálenosti 7 km. Obec č. 2 je blíže obci s rozšířenou působností, ve které je také dostupná lékařská péče a to ve vzdálenosti 9 km. V obci je obecní úřad, kulturní sál, dvě hospody, dětské hřiště a tenisový kurt. Není zde obchod. Dopravní obslužnost je zajištěna autobusovou linkou se spoji navazujícími na vlak.

4.3 Obec č. 3 se sociálně vyloučenou lokalitou

Jedná se o obec, která leží v blízkosti hranice se Spolkovou republikou Německo. V obci žije 258⁵⁶ obyvatel. Podle informací z roku 2011 zde bylo 90 bytových domácností, z nichž v roce 2014 pobíralo 17,68 % příspěvek na živobytí a 5,96 % doplatek na bydlení⁵⁷. Základní a mateřská škola i lékařská péče jsou k dispozici v obci vzdálené 12 km. Obec s rozšířenou působností a zároveň pověřená obec je vzdálená 21 km. V obci je k dispozici knihovna, pošta, obecní úřad, kostel, kulturní zařízení, prodejna potravin, hospoda, tělocvična a venkovní hřiště⁵⁸. Část území obce se nachází v 1. zóně CHKO Český les, zastupitelstvo proto vyvíjí snahu o zvýšení turistické atraktivity obce např. vybudováním přístřešků s lavičkami pro turisty a cyklisty. Ta bohužel naráží na socioekonomické problémy obce, které mají souvislost s existencí SVL v obci a jejími obyvateli. Obec se dlouhodobě potýká s odlivem obyvatel a snižováním hodnoty nemovitostí.⁵⁹ Dopravní obslužnost je zajištěna autobusovou linkou, která je dostatečná pro školní děti, méně pak pro zaměstnané obyvatele obce. Problémem je vzdálenost od větších obcí, nutnost přestupu na vlak a s tím spojená časová náročnost v případě, že občan dojíždí za prací či vzděláním.

SVL je zde vymezena čtyřmi bytovými domy. Všechny domy jsou ve vlastnictví soukromých vlastníků a v každém je 6 bytů. Budovy č. 1, č. 2 a č. 4 jsou, nebo byly napojeny na vodovod a kanalizaci, vytápění je, nebo bylo zajištěné centrálním domovním kotlem. Budova č. 4 má navíc připojení na plyn z domovního zásobníku. U budovy č. 3

⁵⁶ Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2019 [online]. 30.4.2019 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91917344/1300721903.xlsx/e7e94cb2-219c-4c6d-a46a-0f51d6891a5d?version=1.0>

⁵⁷ Evropský sociální fond v ČR: Mapa sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit v ČR [online]. 2015 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index2f08.html?page=iframe_orp

⁵⁸ Místopisný průvodce po České republice: Nemanice [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/nemanice>

⁵⁹ Domažlice: Rozvoj udržitelného rozvoje území Nemanice [online]. 2016 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.domazlice.eu/e_download.php?file=data/editor/441cs_26.pdf&original=Nemanice.pdf

je zjištěno pouze napojení na kanalizaci.⁶⁰ Podle informací dostupných z „Monitoringu aktuální situace v SVL Plzeňského kraje“ zpracovaných neziskovou organizací Člověk v tísni o. p. s. byla jedna z bytovek v roce 2011 již zcela vybydlená, pouze přes léto ji příležitostně obývali bezdomovci. V roce 2016 lokalitu navštívil tehdejší Ministr pro lidská práva a rovné příležitosti Jiří Dienstbier.⁶¹ Člověk v tísni k situaci uvádí „K trvalému pobytu je v bytovkách hlášena jen 1/3 fakticky zde bydlících lidí, ti často nemají ani nájemní smlouvy. Problém zejména s domy, které mají jednoho soukromého vlastníka, firmu. Bydlí zde lidé na černo, zcela neoficiálně, neplatí zde elektřinu, majitel se o objekty nestará, nechává je chátrat. Jeden bytový dům je nejméně problémový. Tento dům vlastní soukromá majitelka, lidé zde mají nájemní smlouvy, je jim vyplácen doplatek na bydlení.“⁶² Stav v únoru 2020 je takový, že zcela neobyvatelné jsou již dva bytové domy a třetí z části. Dům č. 1 je již zcela bez oken, chybí veškeré kovové součásti domu, jako je zábradlí, různé kovové kryty např. od skříněk s elektroinstalací, nikde nejsou radiátory. Zároveň chybí vše, co lze spálit, takže v budově nejsou dveře, jsou vytrhány rámy oken. Chybí zde i kotel, který původně sloužil k vytápění celého domu. Dům je plný odpadků, některé místnosti a všechny sklepní kóje jsou vyplněny odpadem až do výše jednoho metru. Jedná se většinou o odpad pocházející z rozebírání autovraků, starý nábytek a další. Dům č. 2 je obývaný částečně. Z pohledu z venku je zjevné, že některá okna jsou také rozbitá. Okolo domu je nepořádek, převážně staré elektrospotřebiče. Dům č. 3 byl zcela opuštěn jako první. Dům je již zcela neobyvatelný, vše, co se dalo nějak použít, již bylo z domu odneseno. Zcela chybí i rámy oken. Dům a jeho okolí bylo zaplněno odpadky, podobně jako v domě č. 1. V dubnu 2019 došlo k zahoření nashromážděného odpadu a šíření ohně do sklepů domu.⁶³ Dům č. 4 je ve špatném technickém stavu, přesto je stále obýván. Patří soukromé majitelce, která jako jediná uzavírá s obyvateli nájemní smlouvy. Pozemky v okolí bytových domů nejsou v majetku obce, proto obec nemůže na vlastní náklady zajistit udržení pořádku. V důsledku povalujících se odpadů se v lokalitě množí krysy. Vzhledem k tomu, že většina obyvatel

⁶⁰ Český úřad zeměměřický a katastrální - Státní správa zeměměřičství a katastru: Registr územní identifikace, adres a nemovitostí [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/>

⁶¹ Krajské listy: Plzeňský kraj [online]. 28.2.2016 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.krajskelisty.cz/plzensky-kraj/okres-domazlice/12356-rozmlacene-panelaky-bordel-spina-smrad-vyloucenou-lokalitu-na-domazlicku-navstivil-i-dienstbier-zadny-kloudny-recept-co-s-tim-nesdelil-podivejte-se-na-otresne-fotky.htm>

⁶² Krajské listy: Plzeňský kraj [online]. 28.2.2016 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.krajskelisty.cz/plzensky-kraj/okres-domazlice/12356-rozmlacene-panelaky-bordel-spina-smrad-vyloucenou-lokalitu-na-domazlicku-navstivil-i-dienstbier-zadny-kloudny-recept-co-s-tim-nesdelil-podivejte-se-na-otresne-fotky.htm>

⁶³ Krimi Plzeň - vše o kriminalitě na Plzeňsku: Při neopatrném pálení vzplál odpad [online]. 23.4.2019 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.krimi-plzen.cz/a/pri-neopatrnem-paleni-vzplal-odpad/>

lokality není v obci hlášena k trvalému pobytu, neexistuje přesná informace o skutečném počtu lidí zde žijících. Kvalifikovaný odhad je cca. 51 - 75 osob.⁶⁴

4.4 Obec č. 4 bez sociálně vyloučené lokality

Pro srovnání s obcí č. 2 byla vybrána obec s 254⁶⁵ obyvateli. Obec se nachází ve stejném okrese, je ale podřazena pod jinou obec s rozšířenou působností. V roce 2011 zde bylo 86 bytových domácností. Podíl domácností pobírajících příspěvek na živobytí a na bydlení tvořil v roce 2014 0,00 %. Základní i mateřská škola je k dispozici v obci s pověřeným obecním úřadem, vzdálené 5 km, zde se také nachází základní lékařská péče. Za úředníky do obce s rozšířenou působností musejí obyvatelé jezdit 14 km. V obci je možné využít služeb obecního úřadu, knihovny s připojením na internet, obchodu se smíšeným zbožím a hostince. Obec má zrekonstruované sportovní hřiště se zázemím. Dopravní obslužnost je zajištěna autobusovými spoji.⁶⁶

4.5 Obec č. 5 se sociálně vyloučenou lokalitou

V obci č. 5 žije celkem 232⁶⁷ obyvatel v 57 bytových domácnostech (údaj z roku 2011), z nichž v roce 2014 pobíralo příspěvek na živobytí 12,12 % a 1,59 % pobíralo příspěvek na bydlení.⁶⁸ Mateřská škola je v obci vzdálené 2 km. Základní škola je v obci s rozšířenou působností a zároveň pověřené obci, vzdálené 10 km. V obci je kulturní dům, hostinec, pošta a obchod s potravinami. Obec aktivně čerpá dotace a investuje do oprav kulturního domu či úpravy návsi. Dopravní obslužnost je zajištěna autobusovou linkou s dostatečnou intenzitou spojů.

SVL je zde reprezentována třemi bytovými domy. Každý je v soukromém vlastnictví jiného majitele. Dvě větší bytovky mají po sedmi bytech, třetí menší disponuje čtyřmi byty⁶⁹. Všechny domy jsou napojeny na vodovod, větší bytovky na kanalizaci,

⁶⁴ Údaj o počtu osob je kvalifikovaným odhadem Policie ČR poskytnutý Styčným důstojníkem pro menšiny

⁶⁵ Český statistický úřad: *Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2019* [online]. 30.4.2019 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91917344/1300721903.xlsx/e7e94cb2-219c-4c6d-a46a-0f51d6891a5d?version=1.0>

⁶⁶ *Místopisný průvodce po České republice: Čermná* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/2660/cermna/soucasnost/>

⁶⁷ Český statistický úřad: *Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2019* [online]. 30.4.2019 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91917344/1300721903.xlsx/e7e94cb2-219c-4c6d-a46a-0f51d6891a5d?version=1.0>

⁶⁸ *Evropský sociální fond v ČR: Mapa sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit v ČR* [online]. 2015 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index2f08.html?page=iframe_orp

⁶⁹ Český úřad zeměměřický a katastrální - Státní správa zeměměřičství a katastru: *Registr územní identifikace, adres a nemovitostí* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/>

plyn je zajištěn z domovního zásobníku.⁷⁰ Každý byt má vlastní kotel na tuhá paliva. Předpokládá se, že v domech žije asi 26 - 50 osob.⁷¹ V lokalitě se objevuje mnoho negativních jevů, které jsou popsány v Návrhu na opatření obecné povahy: „*Především se jedná o tyto negativní vlivy - koncentrace sociálně slabých rodin, zanedbávání povinné školní docházky, neomluvená absence či vysoká omluvená absence, výchovné problémy dětí, nedostatky ve zdravotní péči u dětí, zadluženost, alkoholismus a jiné závislosti, vazba rodin na sociální dávky a páchaní trestné činnosti.*“⁷² Stav domů odpovídá jejich stáří, není viditelné vnější poškození. Z boku domů se nacházejí malé bývalé chlívký. Zjevný nepořádek se vyskytuje pouze v jejich okolí.

Na téma občanského soužití v obci byla v roce 2019 vypracována analýza ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování a také tematický akční plán na téma posílení bezpečnosti a soudržnosti obyvatel obce.⁷³

4.6 Obec č. 6 bez sociálně vyloučené lokality

Pro srovnání s obcí č. 5 byla vybrána obec, v které žije 238⁷⁴ obyvatel. V roce 2011 zde bylo 86 bytových domácností, z nichž 5,81 % pobíralo v roce 2014 příspěvek na živobytí a 1,27 pobíralo doplatek na bydlení. V obci je obecní úřad, mateřská škola, knihovna a kostel, pro volný čas je k zde možnost využít fotbalové a víceúčelové hřiště. Dále je zde obchod s potravinami a hospoda. Základní škola je v obci vzdálené 5 km. Do pověřené obce je to 7 km a do obce s rozšířenou působností 17 km. Dopravní obslužnost je zajištěna autobusovou dopravou.

⁷⁰ Český úřad zeměměřický a katastrální - Státní správa zeměměřičství a katastru: Registr územní identifikace, adres a nemovitostí [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/>

⁷¹ Údaj o počtu osob je kvalifikovaným odhadem Policie ČR poskytnutý Styčným důstojníkem pro menšiny

⁷² Obec Semněvice: Veřejná vyhláška - Opatření obecné povahy. Vyhlášení oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů v obci Semněvice [online]. 31.8.2018 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Milena/Downloads/mestsky_urad_horsovsky_tyn_verejna_vyhlaska%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Milena/Downloads/mestsky_urad_horsovsky_tyn_verejna_vyhlaska%20(1).pdf)

⁷³ CHARVÁT, P., SÁL., L. *Občanské soužití v Semněvicích: Vstupní analýza Vzdálené dílčí podpory*. Agentura pro sociální začleňování, 2019.

⁷⁴ Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2019 [online]. 30.4.2019 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91917344/1300721903.xlsx/e7e94cb2-219c-4c6d-a46a-0f51d6891a5d?version=1.0>

5 Komparace dat

Jako jeden z průvodních jevů sociálního vyloučení bývá uváděna zvýšená kriminalita. I přesto práce na toto téma docházejí nakonec k závěru, že v SVL není míra kriminality vyšší, než ve zbytku České republiky.⁷⁵ Podle kolektivu BRIZOLIT pak spojitost mezi sociálně vyloučenou lokalitou a zvýšeným nápadem trestné činnosti nikdo nikdy nedoložil na empirických datech. Ani policejní statistiky pak podle nich nelze brát za spolehlivý ukazatel.⁷⁶ Je velmi pravděpodobné, že v případech kdy se SVL nachází ve velkém městě, kde je snadný pohyb mezi jeho jednotlivými částmi, lze místní nápad trestné činnosti velmi složitě vztahovat k lidem žijícím na okraji společnosti, k lidem sociálně vyloučeným. Tato práce proto přistupuje k porovnání obcí 1. typu s nízkým počtem obyvatel, vždy dvě obce, které se nacházejí na území jednoho okresu, mají srovnatelný přístup ke zdrojům a srovnatelný počet obyvatel. Obce, ve kterých se nacházejí SVL, pak mají na svém území lokalitu, která počtem obyvatel překračuje 20 % celkového počtu obyvatel obce.

Autorka práce pro zjištění stavu kriminality v jednotlivých porovnávaných obcích použila data z let 2010 - 2019 získaná od PČR a to na základě tzv. „založených“ čísel jednacích se vztahem k jednotlivým obcím. Tyto počty nejsou skutečnou statistikou kriminality, nezohledňují konečné konstatování, zda byl nebo nebyl spáchán přestupek či trestný čin, ale upozorňují na fakt, že občané mají nebo mohou mít v některých případech zvýšenou potřebu vyhledat pomoc PČR a oznámit podezření na protiprávní jednání.

Získaná kompletní data o tzv. „založených“ číslech jednacích obsahují širokou škálu přestupků a trestných činů. Autorka se domnívá, že i přes závažnost např. trestných činů „*Proti rodině a dětem*“ podle hlavy VI. zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku⁷⁷ budou mít vliv na sousedské vztahy a pocit bezpečí spíše trestné činy „*Proti majetku*“ podle hlavy V., trestné činy „*Obecně nebezpečné*“ podle hlavy VII. téhož zákona a na frustraci z neúčinnosti represivních opatření pak trestné činy „*Proti pořádku ve věcech veřejných*“ podle hlavy X., obsahující v případě použitého přehledu zejména trestný čin podle § 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

⁷⁵ *Tematický akční plán obce Semněvice na téma "Posílení bezpečnosti a soudržnosti obyvatel obce Semněvice": Pro období: 3/2020 až 6/2022 tj. pro období 28 měsíců.* Agentura pro sociální začleňování, 2019.

⁷⁶ TOUŠEK, L., WALACH, V., KUPKA, P. *Labyrintem zločinu a chudoby: kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách.* Brno: Doplněk, 2018. Společensko-ekologická edice. ISBN 978-80-7239-340-4., s. 19

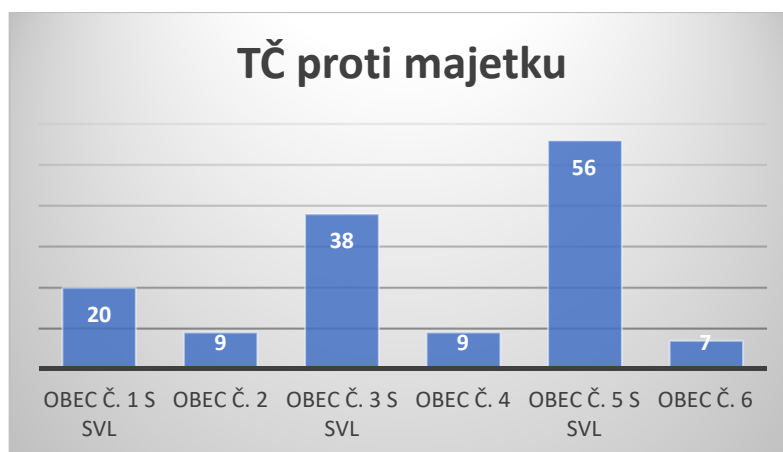
⁷⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2020-03-17]

Z dat o počtech oznámených přestupků pak budou použity „*Ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě*“ podle § 46 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích⁷⁸ a podle § 4 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích⁷⁹, obsahující pak zejména porušení obecně závazných vyhlášek a to nejčastěji formou volného pobíhání psů, či nedovoleného nakládání s odpady. Dále pak „*Přestupky proti veřejnému pořádku*“ podle § 47 a § 5, „*Přestupky proti občanskému soužití*“ podle § 49 a § 7 a „*Přestupky proti majetku*“ podle § 50 a § 8 výše uvedených zákonů.

5.1 Trestné činy

5.1.1 Trestné činy proti majetku

Trestné činy proti majetku dle Hlavy V. zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Soubor těchto oznámených trestných činů obsahuje zejména skutky podle § 205 Krádež, § 209 Podvod a § 228 Poškození cizí věci.

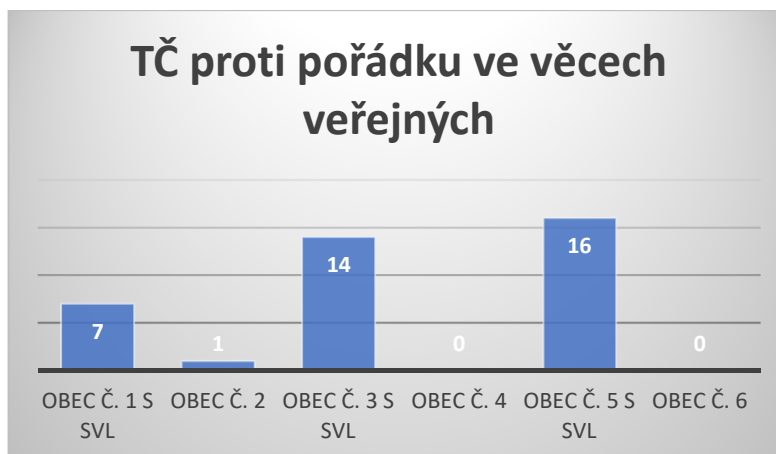
Graf č. 1 TČ proti majetku

5.1.2 Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných dle Hlavy X. zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Soubor těchto oznámených trestných činů obsahuje zejména skutky podle § 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

⁷⁸ ČESKO. Zákon č. 200/1990 ze dne 17. května 1990, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2020-03-17]

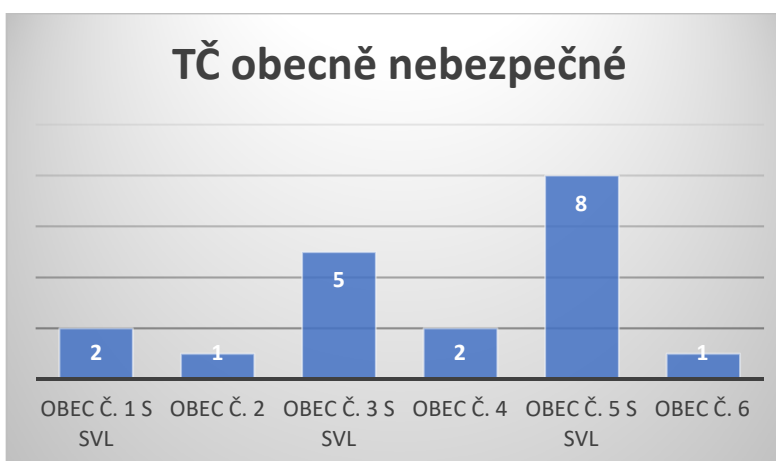
⁷⁹ ČESKO. Zákon č. 251/2016 ze dne 15. června 2016, o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2020-03-17]

Graf č. 2 TČ proti pořádku ve věcech majetkových

5.1.3 Trestné činy obecně nebezpečné

Trestné činy obecně nebezpečné podle Hlavy VII. zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Soubor uvedených oznámených trestných činů obsahuje zejména skutky podle § 274 Ohrožení pod vlivem návykové látky.

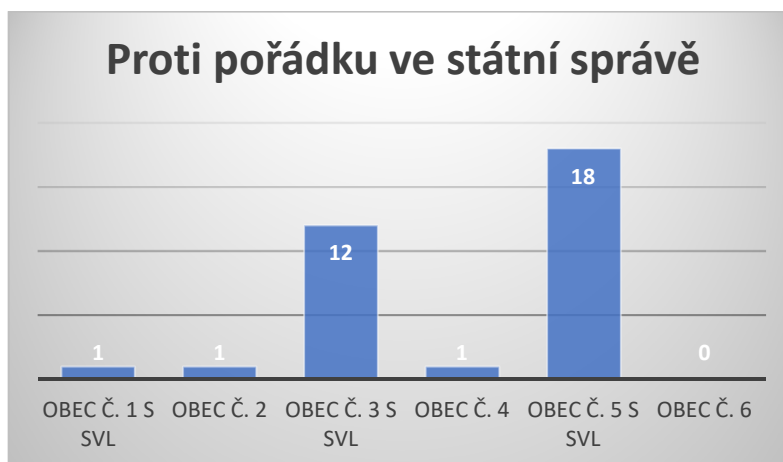
Graf č. 3 TČ obecně nebezpečné

5.2 Přestupky

5.2.1 Přestupky proti pořádku ve státní správě

Přestupky podle ustanovení § 46 Ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích a podle ustanovení § 4 Přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Soubor těchto oznámených přestupků obsahuje zejména porušení obecně závazných vyhlášek obcí a to

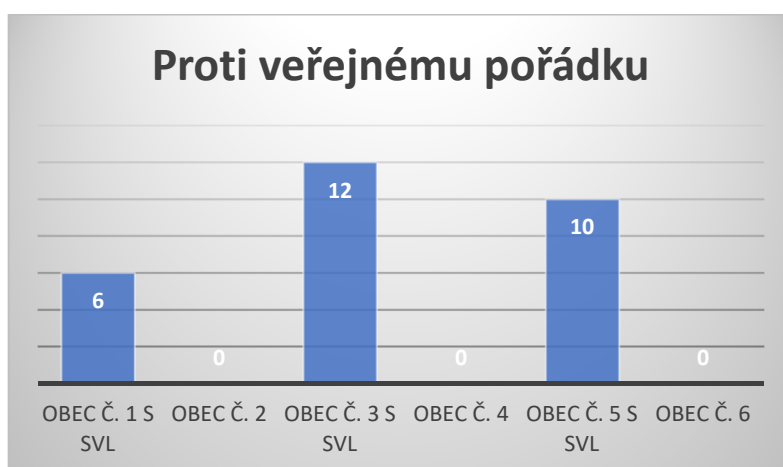
nejčastěji tzv. „volné pobíhání psů“ a „nedovolené nakládání s odpady“ (např. zakládání černých skládek).

Graf č. 4 PŘ proti pořádku ve státní správě

5.2.2 Přestupky proti veřejnému pořádku

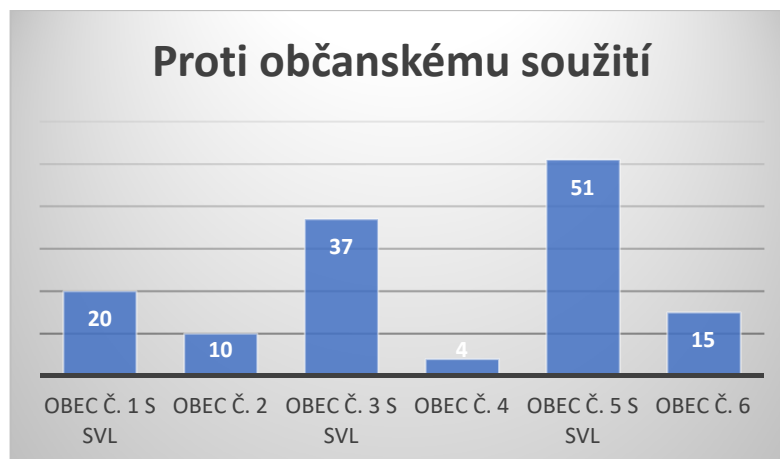
Přestupky proti veřejnému pořádku podle ustanovení § 47 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích a podle ustanovení § 5 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Graf č. 5 PŘ proti veřejnému pořádku

5.2.3 Přestupky proti občanskému soužití

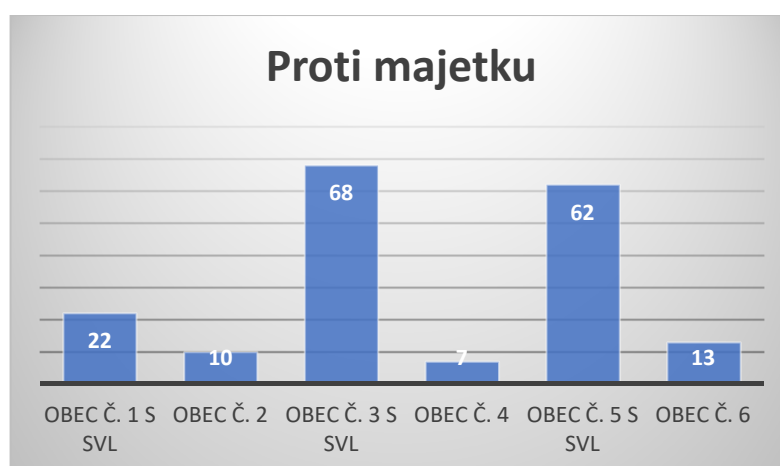
Přestupky proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích a dle ustanovení § 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Graf č. 6 PŘ proti občanskému soužití

5.2.4 Přestupky proti majetku

Přestupky proti majetku dle ustanovení § 50 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích a ustanovení § 8 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Graf č. 7 PŘ proti majetku

5.3 Shrnutí

Z kompletních dat poskytnutých PČR, rozříděných dle let a kategorií trestné činnosti uvedených v příloze této bakalářské práce vyplývá, že se v žádné z vybraných obcí nevyskytují skutky závažné trestné činnosti. V porovnávaných kategoriích je však zjevné, že obce, ve kterých se nachází SVL, mají ve srovnání s obcemi bez vyloučené lokality násobně vyšší nápad trestné činnosti a to nejčastěji majetkové. Pokud je např. v obci č. 5 s SVL 8 x větší pravděpodobnost, že se obyvatelé stanou obětí krádeže se škodou nikoli nepatrnou či se jim někdo vloupá do domu, než je tomu u srovnatelné obce bez SVL musí to nutně mít vliv na kvalitu života místních obyvatel, na pocit jejich vlastní bezpečí, bezpečí jejich majetku a soudržnost místní komunity.

5.4 Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1 - V obci, ve které se nachází sociálně vyloučená lokalita, je minimálně o 50 % vyšší nápad trestné činnosti než v obci, kde sociálně vyloučená lokalita není. **Tato hypotéza se potvrdila.**

Trestné činy celkem za období let 2010 – 2019

Obec č. 1 s SVL – 46,	Obec č. 2 – 17	(vyšší o 170,59 %)
Obec č. 3 s SVL – 108	Obec č. 4 – 15	(vyšší o 620 %)
Obec č. 5 s SVL – 82	Obec č. 6 – 14	(vyšší o 485,71 %)

Přestupky celkem za období let 2010 - 2019

Obec č. 1 s SVL – 92,	Obec č. 2 – 61	(vyšší o 50,82 %)
Obec č. 3 s SVL – 250	Obec č. 4 – 22	(vyšší o 1036,36 %)
Obec č. 5 s SVL – 312	Obec č. 6 – 62	(vyšší o 403,23 %)

Hypotéza č. 2 - majetková trestná činnost tvoří více než 50 % celkového nápadu trestné činnosti. **Tato hypotéza se nepotvrdila.**

Trestných činů za období 2010 – 2019 ve všech sledovaných obcích bylo celkem 282 z toho proti majetku 140 = **49,65 %**. Přestupků za období 2010 – 2019 ve všech sledovaných obcích bylo celkem 799 z toho proti majetku 182 = **22,78 %**.

6 Rozhovory

V rámci výzkumu bylo uskutečněno 10 polostrukturovaných rozhovorů. Respondenty byly předem určení institucionální aktéři z řad místních komunálních politiků (starosta, místostarosta obce), zástupci spádových obvodních oddělení PČR (vedoucí), pracovníci poskytující sociální služby včetně neziskových organizací a v jednom případě pak neformální rozhovor s obyvatelem SVL. Seznam respondentů je uveden v příloze č. IV. Rozhovory se zastupiteli obcí a policisty probíhaly osobně v místě výkonu jejich práce, se sociálními pracovníky telefonicky. S obyvatelem SVL pak autorka práce hovořila osobně za přítomnosti úředníka místního obecního úřadu. Během rozhovorů si autorka pořizovala písemný záznam. Níže uvedené odpovědi respondentů jsou přepisem těchto poznámek.

Polostrukturovaný rozhovor s respondenty začal vždy žádostí o potvrzení kvalifikovaného odhadu Policie ČR k počtu osob žijících v místní SVL, následovala otázka k délce pobytu osob, vztahy s ostatními obyvateli obce, na výskyt sociálně nežádoucích jevů, existence, účinnost a vymahatelnost obecně závazných vyhlášek obce, na bezpečnost v obci a využití programy prevence kriminality. Přesné znění otázek, je uvedeno v příloze č. III.

K otázkám týkajících se obyvatel SVL, délce jejich pobytu v obci a vztahu s ostatními obyvateli obce uvedli respondenti následující:

Všichni respondenti potvrdili kvalifikovaný odhad o počtu obyvatel SVL v zájmové obci.

Obec č. 1 - místostarosta obce č. 1 (resp. 1) dále uvedl, že obec nemá přesné informace o tom, kdo v domech bydlí a kdo je zde jen na návštěvě, což považuje za velký problém. Rodiny, které zde žijí, se straní ostatních obyvatel, neúčastní se žádných společných akcí, které obec pořádá.

Obec č. 3 - starosta (resp. 5) shodně uvedl, že obec má minimální přehled o tom, kdo v lokalitě bydlí a kdo je zde jen přechodně. Rodiny podle něj nezůstávají na jednom místě dlouhou dobu, pouze jedna rodina je v obci původní (z doby poválečného osídlování). Jen málo rodin je stabilně usídleno v obci, většina obyvatel se v lokalitě střídá a málokdo vydrží déle než jeden rok. Mezilidské vztahy v obci podle něj nejsou dobré. Obec se nachází v CHKO Český les, je proto její prioritou podpora cestovního ruchu. Obec podporuje vznik cyklostezek, turistického značení a laviček s přístřešky pro

projíždějící nebo procházející turisty. Tato snaha bohužel naráží na potíže vznikající v souvislosti s výskytem lokality a jejích obyvatel. Podle starosty zatím vše, co bylo obcí zbudováno nebo opraveno, bylo v krátké době zničeno. Zbudované přístřešky pro cyklisty si obyvatelé lokality zabrali pro sebe a přes léto tam tráví většinu času. Starosta v tomto bodě zmiňuje, že alkoholismus a z toho plynoucí vandalismus způsobuje nejviditelnější potíže v občanském soužití mezi obyvateli lokality a ostatními obyvateli obce. Z obce se v posledních letech odstěhovalo množství lidí a cena nemovitostí dlouhodobě klesá. Jeden ze stálých **obyvatel lokality** (resp. 6), si pak stěžoval na to, že majitelka stěhuje do domu stále nové nájemníky. Ti „noví“ podle něj dělají nepořádek a hluk, kvůli kterému se nedá v noci spát.

Obec č. 5 - starosta (resp. 8) potvrdil kvalifikovaný odhad s tím, že i on může pouze odhadovat, kolik lidí v domech skutečně žije. Pouze jedna rodina je v obci původní, ostatní rodiny jsou nové a často se mění. Podle starosty zde dochází k řízenému stěhování rodiny ze strany majitelky. Ta sice vlastní jen jeden z domů, další má ale ve své správě také. Tato majitelka vlastní i jiné bytové domy na Domažlicku a Tachovsku, rodiny tak údajně přesouvá mezi těmito domy podle jejich schopnosti splácet své závazky. Obyvatelé lokality jsou podle starosty násilníci a výtržníci, jsou zde velké problémy s drogami, alkoholem, hygienou a nepořádkem. Největší potíže pak způsobuje jedna problémová rodina. Kvůli neřešitelným problémům podepsali občané obce č. 5 a okolních obcí petici, na jejímž základě vydala příslušná obec s rozšířenou působností opatření obecné povahy – Vyhlášení oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů v obci č. 5. Podle starosty se ale toto opatření pravděpodobně mine účinkem a to díky bytové politice majitelky domů.

Sociální pracovnice (resp. 4) hodnotí situaci v **obci č. 1** za klidnou. Skutečný problém je podle ní v **obci č. 3**. Dle jejího názoru se do obce č. 3 cíleně stěhují lidé, kteří odmítají nabízená pracovní místa jednak z důvodu horší dopravní dostupnosti než je v ostatních obcích, dále pak, alespoň podle respondentky, není v obci signál pro mobilní telefony a komunikace s klienty je možná pouze při osobní jednání v místě bydliště. Obyvatele zdejší lokality popsala jako lidi, kteří úplně ztratili motivaci k řešení své situace. Nemají názor, nečtou, o nic se nezajímají, jen čekají na dávky, degenerují. Jsou přesvědčeni, že sociální pracovnice jsou povinny jim pomáhat. Nezaměstnanost v lokalitě je podle respondentky téměř stoprocentní. Naopak situaci v **obci č. 5** považuje za zbytečně vyhrocenou. Největší problém zde vidí v komunikaci. Zastupitelé obce podle ní vystupují vůči obyvatelům direktivně, neberou na zřetel jejich odlišnou mentalitu.

Sociální pracovníce podle ní nemají problém se s tamějšími obyvateli domluvit, při respektování jejich vnitřní hierarchie. Lokalitě podle respondentky (i podle starosty) velí jeden člověk, který je velmi vznětlivý a nevydrží se s nimi nikdy bavit příliš dlouho.

Pracovnice neziskové organizace (resp. 10) s kolegy spolupracovala s **obcí č. 5** na zlepšení vztahů mezi obyvateli lokality a ostatními obyvateli obce. Potvrdila výše uvedené názory, že problémy v lokalitě jsou způsobené hlavně strachem lidí zde žijících, z jednoho konkrétního člověka. Díky němu a obav o vlastní bezpečí musela nakonec organizace činnost v obci ukončit.

K otázkám bezpečnosti a výskytu rizikových jevů v obci uvedli respondenti následující:

Obec č. 1 - místostarosta (resp. 1) vypověděl, že v obci nemají problémy s narušováním klidu a veřejného pořádku. Neguje potíže se alkoholem i drogami. **Vedoucí OOP** (resp. 3) označuje nápad trestné činnosti v obci za průměrný, lokalitu považuje za klidnou a bezpečnou. Policie ČR nevysílá do obce hlídky ve zvýšené míře proti ostatním obcím. Podle **sociální pracovníce** (resp. 4) jsou v obci potíže se školními dětmi, resp. jejich rodiči. U dětí z lokality je zvýšený počet zameškaných hodin a z toho plynoucí nedostatečná školní docházka.

Obec č. 3 - starosta (resp. 5) považuje za největší problém obce zakládání černých skládek, tomu údajně přispívá dovoz použitého nábytku a oblečení německými občany. Ti za účelem humanitární pomoci převážejí použité věci přes hranice a zde je vykládají v SVL. Starosta uvedl, že na náklady obce bylo z okolních lesů vyvezeno 40 tun odpadů. Množství dovezeného použitého oblečení totiž podle něj vede k tomu, že obyvatelé oblečení neperou, ale rovnou ho vyhazují. Za další problém označil, že kromě tzv. humanitární pomoci němečtí občané často vozí do lokality štěňata. V obci a okolí se tedy pohybují psi, o které se nikdo nestará. Jedním ze způsobů, jak si zajistit obživu v lokalitě je také prostituce a krádeže. V obci se nachází lichvář, který půjčuje obyvatelům na 40 % úrok. **Obyvatel lokality** (resp. 6) mluvil o tom, že majitelka domu se dohodla na spolupráci se zmíněným lichvářem. Nájemníci mu musí vyplácet 1500 až 2000 Kč měsíčně navíc nad částku uvedenou v nájemní smlouvě a to zřejmě za správcovství v bytovce. **Vedoucí OOP** (resp. 7) k situaci v obci uvádí, že zde není zvýšený výskyt závažných trestných činů. Trestné činy a přestupky řešené v obci v předchozím roce jsou charakteristické pro problémové lokality se zvýšenou koncentrací příslušníků menšin. Policie v obci neplánuje zvýšený počet hlídek. **Sociální pracovníce**

(resp. 4) potvrzuje informaci o přítomnosti lichvy v obci. Problémem je, že proti lichváři nechce nikdo svědčit, lidé se bojí pomsty. Lichvář podle jejich informací vybírá nejen nájem v bytovkách, ale za úplatu vozí obyvatelům děti do škol a školek. Sociální pracovnice mluví o zvláštním vztahu, kdy lichvář se o obyvatele lokality v podstatě stará. Obyvatelé SVL vědí, za jakých podmínek se půjčka poskytuje, a přesto si opakovaně půjčí.

Obec č. 5 - starosta (resp. 8) upozorňoval na nevyhovující hygienické podmínky v lokalitě. Obyvatelé údajně před tím, než se obci ve spolupráci s neziskovou organizací podařilo bytové domy dezinfikovat a deratizovat, roznášeli štěnice a vši. Při úklidu ze sklepů dvou ze tří domů označovaných za SVL, byly na náklady obce vyvezeny čtyři kontejnery odpadků. Protože další spolupráci s neziskovou organizací i obcí odmítají, je zde oprávněná obava, že budou dále pokračovat v hromadění odpadků, ve kterých se pak množí švábi, myši a potkani. Kvůli množícím se krádežím, vandalismu, výtržnictví a napadání místních obyvatel, pořídila obec kamerový systém. V okolních lesích pak majitelé kvůli častým krádežím dřeva rozmístili fotopasti. Dalším rizikovým jevem lokality je alkoholismus a užívání drog. **Vedoucí OOP** (resp. 9) uvádí, že trestná činnost řešená v obci je charakteristická pro problémové lokality se zvýšenou koncentrací příslušníků menšin. Respondent potvrdil, že došlo k evidentnímu nárůstu trestné činnosti. Z důvodu zvýšeného výskytu protiprávního jednání vysílala v roce 2018 a 2019 Policie ČR do obce hlídku 2 x za 24 hodin.

K otázkám k užití preventivních programů v obci:

Obec č. 1 v roce 2013 začala spolupracovat s Agenturou pro sociální začleňování. Součástí strategie byla i prevence kriminality. Podle **místostarosty** (resp. 1) se reálně neuskutečnila za dobu spolupráce ani jedna z věcí, které byly domluvené. Naštěstí kriminalitu v obci nepovažuje za příliš „zlou“. Pocit bezpečí se podle něj nezhoršuje ve vztahu k obyvatelům SVL jako spíše k neustálému zhoršování obslužnosti a občanské vybavenosti v okolí obce. **Pracovnice neziskové organizace** (resp. 2) jezdí do obce kvůli místí SVL. Služby neziskové organizace, kterou zastupuje, se týkají volnočasových aktivit dětí z SVL, ale nevylučují z nich ani ostatní. Děti za nimi mohou chodit anonymně. Pracovnice jsou jim nápomocné při řešení jejich osobních problémů nebo pro ně vymýšlejí hry a umožňují jim přístup na internet. Respondentka nicméně uvedla, že v obci č. 1 není o jejich služby velký zájem na rozdíl od obcí v okolí, kam také dojíždějí.

I **obec č. 3** spolupracovala s Agenturou pro sociální začleňování, připojila se ale až v roce 2016. **Starosta** (resp. 5) nevidí žádný přínos projektu. V otázce bezpečnosti říká, že spíše než o obavy z bezpečnosti se v jejich obci setkává s frustrací s nemožností jakkoli se s problémy, které způsobují obyvatelé lokality vypořádat. Podle **sociální pracovníce** (resp. 4) neměla v lokalitě před zapojením do spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování polovina obyvatel rodný list ani občanský průkaz. Z toho důvodu nemohli pobírat dávky v hmotné nouzi, přídavky na děti či stravné ve škole. Tento problém se zde povedlo vyřešit a tím se podle respondentky snížila trestná činnost v obci.

Obec č. 5 - starosta (resp. 8) uvádí, že obec spolupracovala s neziskovou organizací (zastoupenou respondentkou č. 10), která měla být nápomocna při řešení některých sociálně nežádoucích jevů v lokalitě. Této organizaci se povedlo zajistit desinsekci a deratizaci domů, ve kterých se nacházeli štěnice, švábi, myši a potkani. Zároveň jim byl umožněn ve spolupráci s obcí úklid domů a jejich okolí. Kvůli obavám o bezpečnost svých pracovníků, ale nakonec organizace činnost v obci v roce 2018 ukončila. Obec nově navázala spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování. Tento projekt by měl začít v březnu 2020. Ke spolupráci bude také znovu přizvána dříve zúčastněná nezisková organizace. K současné bezpečnostní situaci, respondent uvádí, že se oproti minulosti mírně zlepšuje. Obec vstoupila do kontaktu s majitelkou nemovitostí, která se zřejmě snaží na své nájemníky působit. Zároveň si jeden z členů nejvíce konfliktní rodiny z lokality právě odpykává výkon trestu.

Organizace, se kterou spolupracuje respondentka č. 10, působila v obci zhruba 1,5 roku. Jejich činnost byla hlavně komunitní práce. **Pracovnice neziskové organizace** (resp. 10) za úspěch v lokalitě považuje mimo výše zmiňované to, že se jim podařilo vyřešit s majitelkou domů situaci, kdy majitelka svým nájemníkům záměrně zvyšovala zálohy na vodu, které později při vyúčtování přeplatků nevracela.

K otázkám obecně závazných vyhlášek obcí, uvedli respondenti následující:

Obec č. 1 - místostarosta (resp. 1) potvrdil, že obec má vydány obecně závazné vyhlášky ke všem zmiňovaným tématům. Obec má uzavřenou veřejnoprávní smlouvu s pověřenou obcí. Za jedno jednání přestupkové komise pak platí obec poplatek 2.500,00 Kč. Tento poplatek platí obec, pokud se přestupek stane na jejím území, bez ohledu na to, zda byl nebo nebyl spáchán obyvatelem obce. V praxi to tedy podle něj znamená, že se zde poperou dva lidé, z nichž ani jeden zde skutečně nežije, a obec je povinna jednání přestupkové komise zaplatit aniž by se kdy dozvěděla výsledek jednání či výši trestu.

Podle místostarosty to vede k tomu, že obec se snaží řešit události vzniklé na jejím území bez přestupové komise, což lze pouze tehdy, pokud se nejedná o podnět občana. V tom případě by se mohli zastupitelé dostat sami do potíží. Podle místostarosty příspěvek, který dostane obec na výkon přenesené působnosti od státu, nestačí ani na pokrytí výloh, které si vyžádá jednání přestupkové komise. Tento postup hodnotí jako nelogický. Ve výsledku pachatel přestupku odejde s mnohem nižší pokutou, než zaplatí za jeho jednání obec. Podle místostarosty by měl výlohy na jednání komise zaplatit sám pachatel.

Obec č. 3 - starosta (resp. 5) také potvrdil vydání obecně závazných vyhlášek obce pro všechna uvedená témata. Přestupková komise v obci s rozšířenou působností řeší pro obec č. 3 jednání o přestupku za poplatek 1.500,00 Kč. V obci se nedaří vymáhat dodržování ani jedné z vyhlášek. Obyvatelé SVL jsou zadlužení tolik, že uložené pokuty jsou prakticky nevymahatelné a z toho důvodu nemají ani výchovný ani jiný charakter. Obec stále hlásí všechny přestupky, o kterých se dozví.

Obec č. 5 - starosta (resp. 8) označuje situaci za bezvýchodnou. Obec má vydány všechny zmiňované obecně závazné vyhlášky a na doporučení PČR koupila do obce kamerový systém. Bohužel správní poplatek za vyřízení přestupku přestupkovou komisí v hodnotě 1.500,00 Kč způsobuje obci nemalé výdaje a tím zatěžuje obecní rozpočet. V obci je zvýšený nárůst trestné činnosti. Starosta se cítí být v tomto směru bezradný. V domnění, že kamerový systém zklidní situaci, nebo alespoň povede ke snazšímu určení pachatele, ztížila si obec, kvůli množství zde řešených přestupků, svou finanční situaci.

Závěr

Cílem této práce je poukázat na souvislost mezi zvýšenou kriminalitou a výskytem SVL. Přestože je vyšší kriminalita chápána jako součást problematiky sociálního vyloučení, bývá v konkrétních výzkumech bezpečnostní situace v SVL označována jako průměrná, nevykazující výrazné odlišnosti oproti zbytku České republiky. Autorka se přesto domnívá, že nelze často frustrované obyvatele žijící v blízkosti SVL odbýt tímto prohlášením. Tam kde se situace mezi obyvateli ohroženými sociálním vyloučením a jejichmi sousedy vyostřuje, kdy na jedné straně jsou lidé zatíženi svou ekonomickou situací a na druhé straně ostatní občané obce pociťující následky, nepomůže takové vyjádření ke zklidnění vztahů a navázání občanské soudržnosti.

Tato bakalářská práce v kvantitativní části výzkumu předkládá informace o nápadu trestné činnosti v jednotlivých porovnávaných obcích. Poukazuje na fakt, že v obcích, kde se nachází SVL je skutečně vyšší kriminalita a to mnohdy výrazně oproti obcím, které se se sociálním vyloučením nepotýkají. Z části, kde práce popisuje stav jednotlivých SVL a v kvalitativní části obsahující rozhovory s aktéry zúčastněnými na této problematice pak vyplývá, že zjednodušení tohoto tématu na pouhou statistiku není možné. Výše kriminality a kvalita občanského soužití v obcích je totiž také úměrná stavu lokality a míře sociálního vyloučení lidí zde žijících.

V každé ze třech obcí se sociálně vyloučenou lokalitou, vybraných pro účely tohoto výzkumu, je míra sociálního vyloučení jinak velká, i tento fakt se pak promítá do nápadu trestné činnosti. V Obci č. 1, ve které je nejnižší kriminalita z obcí s SVL, nejsou obyvatelé lokality ohrožováni špatným zacházením ze strany majitelů domů, ani rizikem ztráty bydlení. Obce č. 3 a č. 5, ve kterých je kriminalita výrazně vyšší, jsou zároveň těmi obcemi, ve kterých jsou obyvatelé SVL vystaveni praktikám soukromých majitelů domů. Vysoké náklady na „nestandardní bydlení“, další poplatky pro „správce“ bytovek, či za zprostředkování pronájmu, záměrné navyšování záloh a nevracení přeplatků, zhoršují už tak špatnou situaci sociálně vyloučených.

Hlavním aktérem v oblasti péče o své obyvatele je obec, která také jediná může komplexně ve spolupráci s dalšími organizacemi omezit příčiny a následky sociálního vyloučení. Silná obec, která má dostatečné informace o svých občanech, a která má uplatnitelné kontrolní a represivní funkce, může zmírnit pocit frustrace, který v těchto malých obcích mezi obyvateli SVL a ostatními vzniká. Kontrola a represe však neodstraní příčiny, které vedou ke koncentraci chudých na jednom místě. Lidem, kteří se propadli

na sociální dno, je potřeba vrátit důvěru ve státní instituce. Je nutné nejprve zajistit stabilitu nižších stupňů pyramidy potřeb, kde jistota bydlení a bezpečného domova by měla být tou základní, následovaná jistotou, že za svou práci dostanou ohodnocení, které neskončí v rukou exekutorů. Toto však již nelze ovlivnit z obecního úřadu obce I. typu. Omezené možnosti obce, které se v těchto případech mohou orientovat pouze na komunitní práci, úklid prostor, či zprostředkování pomoci dětem s přípravou do školy, neodstraňují důvody vzniku extrémní chudoby a velmi špatného životního standardu. Proto ani neodstraní příčiny, které mohou mít vliv na zvýšenou kriminalitu.

Na závěr lze tedy dodat, že míra sociálního vyloučení a výše životních jistot lidí, žijících v konkrétní lokalitě, hraje svoji roli v kvalitě života celé komunity. Čím lepší je životní úroveň lidí žijících v SVL, tím klidnější je také situace v obci, tím nižší je kriminalita a lepší jsou mezilidské vztahy.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

1. BITTNEROVÁ, D., MORAVCOVÁ, M. *Etnické komunity*. Praha: FHS UK, 2013. Agora (Univerzita Karlova). ISBN 978-80-87398-45-6. s. 223
2. BROŽ, M., KINTLOVÁ, P., TOUŠEK, L. *Kdo drží Černého Petra: sociální vyloučení v Liberci, Plzni a Ústí nad Labem*. Praha: Člověk v tísní - společnost při České televizi. 2007. ISBN 978-80-86961-27-9. s. 91
3. BUDILOVÁ, L., HIRT, T. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*. Praha: Člověk v tísní - společnost při ČT, 2005. ISBN 80-903510-1-8. s. 102
4. DALRYMPLE, T. *Life at the bottom: the worldview that makes the underclass*. Chicago: Ivan R. Dee, 2001. ISBN 978-1-56663-382-6. s. 284
5. FRASER, A. *The gypsies*. 2nd ed. Cambridge, USA: Blackwell, 1995. ISBN 0631196056. s. 374
6. *Chudoba, nezaměstnanost: a další témata Pražské školy alternativ : Pražská škola alternativ - sborník 06*. Praha: Ekumenická akademie Praha, 2012. ISBN 978-80-87661-03-1. s. 70
7. MAREŠ, P. *Faktory sociálního vyloučení*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2006. ISBN 80-87007-15-8. s. 41
8. *Na křižovatce kultur, aneb, Romové, Vietnamci a Číňané mezi námi*. Praha: NIDM - Národní institut dětí a mládeže, 2010. ISBN 978-80-86784-91-5. s. 22
9. *Policie a Romové a Sintové: Osvědčené postupy v budování důvěry a porozumění: Osvědčené postupy vedoucí ke zlepšení vztahů mezi policií a romskými a Sinti komunitami*. Vídeň, 2010. ISBN 978-92-9234-509-9. s. 97
10. PROKOP, D., TABERY, P., BUCHTÍK, M., DVOŘÁK, T., PILNÁČEK, M. *Rozdělení svobodou: Česká společnost po 30 letech*. Praha: Radioservis, 2019. ISBN 978-80-88286-08-0. s. 33
11. *Realizace reprezentativního sociologického výzkumu a analýzy veřejného mínění: Shromáždění názorů Romů žijících v sociálně vyloučených lokalitách na činnost Policie České republiky a názorů a podnětů na změnu a zkvalitnění jejich činnosti*. Brno: Policejní prezidium ČR, 2015, s. 141
12. SAMKOVÁ, K. *Romská otázka: psychologické důvody sociálního vyloučení Romů*. Praha: Blinkr, 2011. ISBN 978-80-87579-03-9. s. 99

13. SCHURINGA, L. *Komunitní práce a inkluze Romů*. 2007. Ostrava. Radova Goj, 2007. s. 179
14. STEWART, M. *The time of the gypsies*. Boulder, Colo.: Westview Press, 1997. ISBN 0813331986. s. 320
15. *Strategie romské integrace do roku 2020*. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, 2015. ISBN 978-80-7440-142-8. s. 109
16. *Strategie sociálního začleňování 2014 - 2020*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014. ISBN 78-80-7421-080-8. s. 78
17. ŠVEC, J., ed. *Příručka pro sociální integraci*. 2007. Praha: Úřad vlády ČR, 2009. ISBN 978-80-7440-014-8. s. 24
18. TESAŘ, F. *Etnické konflikty*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-097-9. s. 251
19. TOUŠEK, L., WALACH, V., KUPKA, P. *Labyrintem zločinu a chudoby: kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách*. Brno: Doplněk, 2018. Společensko-ekologická edice. ISBN 978-80-7239-340-4. s. 217
20. TOUŠEK, L., WALACH, V., KUPKA, P., PLACHÝ, O., VRDÁ, K., LUPTÁK, L., BRENDZOVÁ, A. *Sociálně vyloučené lokality z pohledu sociodemografických ukazatelů*. *Demografie*, 2018, roč. 60, č. 1, s. 21-35. ISSN 0011-8265. s. 21 – 35

Elektronické zdroje:

1. *Agentura pro sociální začleňování: Situační analýza Poběžovicko* [online]. 2013 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/SA_Pob%C4%9B%C5%BEovice_FINAL.pdf
2. *Bezpečnost: Oblasti podpory* [online]. Praha: Agentura pro sociální začleňování, 2018 [cit.2020-01-16]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/bezpecnost/>
3. *Český statistický úřad: Charakteristika okresu Domažlice* [online]. [cit. 2020-03-16].Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11252/17841404/charakteristika_domazlice.pdf/7ef7b3f9-b1fb-41d4-aaa8-5c1cf3ab784f?version=1.1
4. *Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích k 1. 1. 2019* [online]. 30.4.2019 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/91917344/1300721903.xlsx/e7e94cb2-219c-4c6d-a46a-0f51d6891a5d?version=1.0>

5. *Český úřad zeměměřický a katastrální - Státní správa zeměměřičství a katastru: Nahlížení do katastru nemovitostí* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://nahliznidokn.cuzk.cz/>
6. *Český úřad zeměměřický a katastrální - Státní správa zeměměřičství a katastru: Registr územní identifikace, adres a nemovitostí* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/>
7. *Domazlice: Rozvoj udržitelného rozvoje území Nemanice* [online]. 2016 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.domazlice.eu/e_download.php?file=data/editor/441cs_26.pdf&original=Nemanice.pdf
8. *Domazlice: Základní socio-demografický popis řešeného území SO ORP Domazlice* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.domazlice.eu/e_download.php?file=data/editor/630cs_13.pdf&original=Z%C3%A1kladn%C3%AD%20socio-demografick%C3%BD%20popis%20%C3%BAzem%C3%AD_KPSS_Doma%C5%BElicko_2018.pdf
9. *Evropský sociální fond v ČR: Mapa sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit v ČR* [online]. 2015 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index2f08.html?page=iframe_orp
10. JAKOUBEK, M. "Romská" kriminalita - specifika, příčiny, souvislosti. *Anthropologia integra: Časopis pro obecnou antropologii a příbuzné obory* [online]. 2012, 39 - 50 [cit. 2020-01-16]. DOI: <http://dx.doi.org/10.5817/AI2012-1-39>. ISSN 1804 - 6665. Dostupné z: https://journals.muni.cz/anthropologia_integra/article/view/2198.
11. *Krajské listy: Plzeňský kraj* [online]. 28. 2. 2016 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.krajskelisty.cz/plzensky-kraj/okres-domazlice/12356-rozmlacene-panelaky-bordel-spina-smrad-vyloucenou-lokalitu-na-domazlicku-navstivil-i-dienstbier-zadny-kloudny-recept-co-s-tim-nesdelil-podivejte-se-na-otresne-fotky.htm>
12. *Krimi Plzeň - vše o kriminalitě na Plzeňsku: Při neopatrném pálení vzplál odpad* [online]. 23. 4. 2019 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.krimi-plzen.cz/a/pri-neopatrnem-paleni-vzplal-odpad/>

13. KUPKA, P., BRENDZOVÁ, A., WALACH, V., PLACHÝ, O., TOUŠEK, L., LUPTÁK, L., TVRDÁ, K., VANKOVÁ, K. *Obchod s chudobou: obsahová analýza českých zpravodajských médií v období 2006–2017. Středoevropské politické studie Central European Political Studies Review* [online]. 2018, 20(2), 124-146 [cit. 2020-03-16]. DOI: 10.5817/CEPSR.2018.2.124. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/11489>
14. MAREŠ, M. *Problematika Hate Crime: Zahraniční zkušenosti a možnost aplikace tohoto přístupu v ČR s důrazem na trestné činy z nenávisti proti cizincům*. [online]. Brno: Ministerstvo vnitra ČR, 2011, 2011 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/problematika-hate-crime.aspx>
15. *Ministerstvo práce a sociálních věcí: Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti* [online] 2006 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf
16. *Místopisný průvodce po České republice: Čermná* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/2660/cermna/soucasnost/>
17. *Místopisný průvodce po České republice: Nemanice* [online]. [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/nemanice>
18. *Multikulturní centrum Praha: Antidiskriminační vzdělávání a veřejná správa ČR – Příručka pro pracovníky veřejné správy* [online]. Praha, 2007 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://mkc.cz/doc/MKCA4korekturaIII.pdf>
19. *Obec Semněvice: Veřejná vyhláška - Opatření obecné povahy. Vyhlášení oblastí se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů v obci Semněvice* [online]. 31. 8. 2018 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <http://www.obec-semnevici.cz/filemanager/files/file.php?file=396273>
20. *Politiky nulové tolerance v sociálně vyloučených lokalitách řešení nepřinášejí*. [online]. Praha, 2016, [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/socialni-zaclenovani/aktuality/politiky-nulove-tolerance-v-socialne-vyloucenych-lokalitach-reseni-neprinaseji-148245/>
21. *Společnost GAC - Ivan Gabal Analysis & Consulting: Východiska strategie boje proti sociálnímu vyloučení* [online]. Praha, 2010 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_Strategie_soc_vylouceni.pdf

22. *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám do roku 2020* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2018 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/bezpecnost/>

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 40/2009 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2020-03-17]
2. ČESKO. Zákon č. 200/1990 ze dne 17. května 1990, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2020-03-17]
3. ČESKO. Zákon č. 251/2016 ze dne 15. června 2016, o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit.2020-03-17]

Ostatní zdroje

1. *Tematický akční plán obce Semněvice na téma "Posílení bezpečnosti a soudržnosti obyvatel obce Semněvice": Pro období: 3/2020 až 6/2022 tj. pro období 28 měsíců.* Agentura pro sociální začleňování, 2019.
2. CHARVÁT, P., SÁL, L. *Občanské soužití v Semněvicích: Vstupní analýza Vzdálené dílčí podpory.* Agentura pro sociální začleňování, 2019.

Seznam zkratk

SVL	-	sociálně vyloučená lokalita
PČR	-	Policie České republiky
TČ	-	trestné činy
PŘ	-	přestupky
OOP	-	obvodní oddělení policie
resp.	-	respondent

Seznam tabulek a grafů

Graf č. 1 TČ proti majetku	32
Graf č. 2 TČ proti pořádku ve věcech majetkových	33
Graf č. 3 TČ obecně nebezpečné.....	33
Graf č. 4 PŘ proti pořádku ve státní správě	34
Graf č. 5 PŘ proti veřejnému pořádku	34
Graf č. 6 PŘ proti občanskému soužití	35
Graf č. 7 PŘ proti majetku	35

Příloha I. - celkové počty zjištěných trestných činů a přestupků dle kategorií a let

Obec č. 1 s SVL	Trestné činy proti životu a zdraví	Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství	Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	Trestné činy proti rodině a dětem	Trestné činy proti majetku	Trestné činy hospodářské	Trestné činy obecně nebezpečné	Trestné činy proti životnímu prostředí	Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných	Celkem
	§ 140-167	§ 168-184	§ 185-193	§ 194-204	§ 205-232	§ 233-271	§ 272-292	§ 293-308	§ 323-368	
2010				1	2				2	5
2011				2	3					5
2012				1	2				2	5
2013			1	3						4
2014				1	4		1		1	7
2015				1	1					2
2016					2		1			3
2017				1	4				1	6
2018				4	2					6
2019				2					1	3
Celkem	0	0	1	16	20	0	2	0	7	46

Obec č. 2	Trestné činy proti životu a zdraví	Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství	Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	Trestné činy proti rodině a dětem	Trestné činy proti majetku	Trestné činy hospodářské	Trestné činy obecně nebezpečné	Trestné činy proti životnímu prostředí	Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných	Celkem
	§ 140-167	§ 168-184	§ 185-193	§ 194-204	§ 205-232	§ 233-271	§ 272-292	§ 293-308	§ 323-368	
2010					2					2
2011				1					1	2
2012					3					3
2013				1	1					2
2014					1		1			2
2015										0
2016				1						1
2017					1					1
2018				1		1				2
2019				1	1					2
Celkem	0	0	0	5	9	1	1	0	1	17

Obec č. 3 s SVL	Trestné činy proti životu a zdraví	Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství	Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	Trestné činy proti rodině a dětem	Trestné činy proti majetku	Trestné činy hospodářské	Trestné činy obecně nebezpečné	Trestné činy proti životnímu prostředí	Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných	Celkem
	§ 140-167	§ 168-184	§ 185-193	§ 194-204	§ 205-232	§ 233-271	§ 272-292	§ 293-308	§ 323-368	
2010		1			5	1	1		1	9
2011	1			3	4	1			2	11
2012		1			10					11
2013			1	2	9	7			1	20
2014		2			5				2	9
2015					7		4		6	17
2016					7		1		1	9
2017					4					4
2018	1	1			1	3	1	2	1	10
2019		1			4		1		2	8
Celkem	2	6	1	5	56	12	8	2	16	108

Obec č. 4	Trestné činy proti životu a zdraví	Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství	Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	Trestné činy proti rodině a dětem	Trestné činy proti majetku	Trestné činy hospodářské	Trestné činy obecně nebezpečné	Trestné činy proti životnímu prostředí	Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných	Celkem
	§ 140-167	§ 168-184	§ 185-193	§ 194-204	§ 205-232	§ 233-271	§ 272-292	§ 293-308	§ 323-368	
2010				2	1					3
2011				1	1					2
2012										0
2013				1						1
2014										0
2015					1		1			2
2016				1	1					2
2017				1	1					2
2018				1						1
2019					2					2
Celkem	0	0	0	7	7	0	1	0	0	15

Obec č. 5 s SVL	Trestné činy proti životu a zdraví	Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství	Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	Trestné činy proti rodině a dětem	Trestné činy proti majetku	Trestné činy hospodářské	Trestné činy obecně nebezpečné	Trestné činy proti životnímu prostředí	Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných	Celkem
	§ 140-167	§ 168-184	§ 185-193	§ 194-204	§ 205-232	§ 233-271	§ 272-292	§ 293-308	§ 323-368	
2010		1		2	3				1	7
2011				1	2		2			5
2012	2			1	2					5
2013				2	7		1			10
2014		2			3					5
2015					1				1	2
2016	1	2			2		1		4	10
2017	2	1		1	7	1				12
2018	1	1		1	6			1	3	13
2019		2			6				5	13
Celkem	6	9	0	8	39	1	4	1	14	82

Obec č. 6	Trestné činy proti životu a zdraví	Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství	Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	Trestné činy proti rodině a dětem	Trestné činy proti majetku	Trestné činy hospodářské	Trestné činy obecně nebezpečné	Trestné činy proti životnímu prostředí	Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných	Celkem
	§ 140-167	§ 168-184	§ 185-193	§ 194-204	§ 205-232	§ 233-271	§ 272-292	§ 293-308	§ 323-368	
2010										0
2011					1					1
2012					1					1
2013					2					2
2014					2					2
2015					1	1				2
2016				1	1					2
2017										0
2018					1		2			3
2019				1						1
Celkem	0	0	0	2	9	1	2	0	0	14

Obec č. 1 s SVL	Proti pořádku ve státní správě	Proti veřejnému pořádku	Proti občanskému soužití	Proti majetku	V dopravě	Ostatní	Celkem
2010		1		6	3		10
2011		1	1	4	3		9
2012			2			1	3
2013			4	2	6	1	13
2014			4	2	1	1	8
2015		1	2	2	5	1	11
2016		3	2	3	1		9
2017			4	2	6		12
2018	1		1	1	5		8
2019					9		9
Celkem	1	6	20	22	39	4	92

Obec č. 2	Proti pořádku ve státní správě	Proti veřejnému pořádku	Proti občanskému soužití	Proti majetku	V dopravě	Ostatní	Celkem
2010			3	1	2	1	7
2011			1		1		2
2012					4		4
2013			1	1	3		5
2014				2	3		5
2015			1		5		6
2016	1		2	3	3		9
2017			1	1	4		6
2018			1	1	6		8
2019				1	8		9
Celkem	1	0	10	10	39	1	61

Obec č. 3 s SVL	Proti pořádku ve státní správě	Proti veřejnému pořádku	Proti občanskému soužití	Proti majetku	V dopravě	Ostatní	Celkem
2010	1	1	5	8	8	1	24
2011			5	6	12		23
2012	1	2		1	9	2	15
2013	1	2	1	4	13	2	23
2014	3		6	15	4		28
2015	3	1	5	8	11	5	33
2016	1	3	2	3	12	1	22
2017	1		4	3	10		18
2018		1	2	11	13	3	30
2019	1	2	7	9	14	1	34
Celkem	12	12	37	68	106	15	250

Obec č. 4	Proti pořádku ve státní správě	Proti veřejnému pořádku	Proti občanskému soužití	Proti majetku	V dopravě	Ostatní	Celkem
2010				2			2
2011							0
2012				1	1		2
2013			1	1			2
2014			1	1	1	4	7
2015				2			2
2016					2		2
2017					1		1
2018	1		2		1		4
2019							0
Celkem	1	0	4	7	6	4	22

Obec č. 5 s SVL	Proti pořádku ve státní správě	Proti veřejnému pořádku	Proti občanskému soužití	Proti majetku	V dopravě	Ostatní	Celkem
2010	3		4	6	3		16
2011		1	6	5	15		27
2012	1		2	11	13	1	28
2013	4		3	8	4		19
2014	1		2	7	3	1	14
2015			6	6	9		21
2016	4	1	13	5	28	1	52
2017	1	3	8	6	42	4	64
2018			5	5	14	8	32
2019	4	5	2	3	24	1	39
Celkem	18	10	51	62	155	16	312

Obec č. 6	Proti pořádku ve státní správě	Proti veřejnému pořádku	Proti občanskému soužití	Proti majetku	V dopravě	Ostatní	Celkem
2010			2	1	2		5
2011			1	3	3		7
2012			1	1	2		4
2013			1	2	5		8
2014			2		3		5
2015			2	2	1		5
2016			3	1	1		5
2017			2	1	5		8
2018			1		7		8
2019				2	5		7
Celkem	0	0	15	13	34	0	62

Příloha II. - obrazová dokumentace

Obec č. 1

Obrázek 1 - SVL v obci č. 1, archiv autorky

Obrázek 2 - SVL v obci č. 1, archiv autorky

Obec č. 3

Obrázek 3 - SVL v obci č. 3, archiv autorky

Obrázek 4 - SVL v obci č. 3, archiv autorky

Obrázek 5 - SVL v obci č. 3, archiv autorky

Obrázek 6 - SVL v obci č. 3, archiv autorky

Obec č. 5

Obrázek 7 - SVL v obci č. 5, zdroj PČR

Obrázek 8, SVL v obci č. 5, zdroj PČR

Příloha III. - koncept polostrukturovaného rozhovoru

1. Policie ČR disponuje kvalifikovaným odhadem počtu obyvatel místní SVL. V případě obce č. X je tento počet XX. Považujete tento kvalifikovaný odhad za správný?
2. Mění se často obyvatelé lokality, nebo se jedná o dlouhodobě zde žijící občany obce?
3. Jaké jsou vztahy mezi obyvateli lokality a ostatními občany?
4. Vnímáte výskyt rizikových jevů v obci jako zvýšený? Např. alkoholismus, užívání drog, dluhy, nezaměstnanost, lichva, nedostatečná péče a výchova dětí?
5. Má Vaše obec vydané vyhlášky upravující chování občanů ve vztahu k veřejnému pořádku, volnému pobíhání psů či nakládání s odpady? Daří se vymáhat jejich dodržování?
6. Využívá obec nějaké preventivní programy pro potlačení výskytu nežádoucích jevů? S jakým výsledkem?
7. Myslíte si, že výskyt SVL v obci snižuje místní bezpečnost?

Příloha IV. - seznam respondentů

Respondent č. 1 - místostarosta obce č. 1 s SVL

Respondent č. 2 - pracovnice neziskové organizace působící v obci č. 1

Respondent č. 3 - vedoucí obvodního oddělení PČR spádového pro obec č. 1

Respondent č. 4 - sociální pracovnice působící v obci č. 1 a č. 3

Respondent č. 5 - starosta obce č. 3 s SVL

Respondent č. 6 - obyvatel SVL v obci č. 3

Respondent č. 7 - vedoucí obvodního oddělení PČR spádového pro obec č. 3

Respondent č. 8 - starosta obce č. 5 s SVL

Respondent č. 9 - vedoucí obvodního oddělení PČR spádového pro obec č. 5

Respondent č. 10 - pracovnice neziskové organizace působící v obci č. 5